

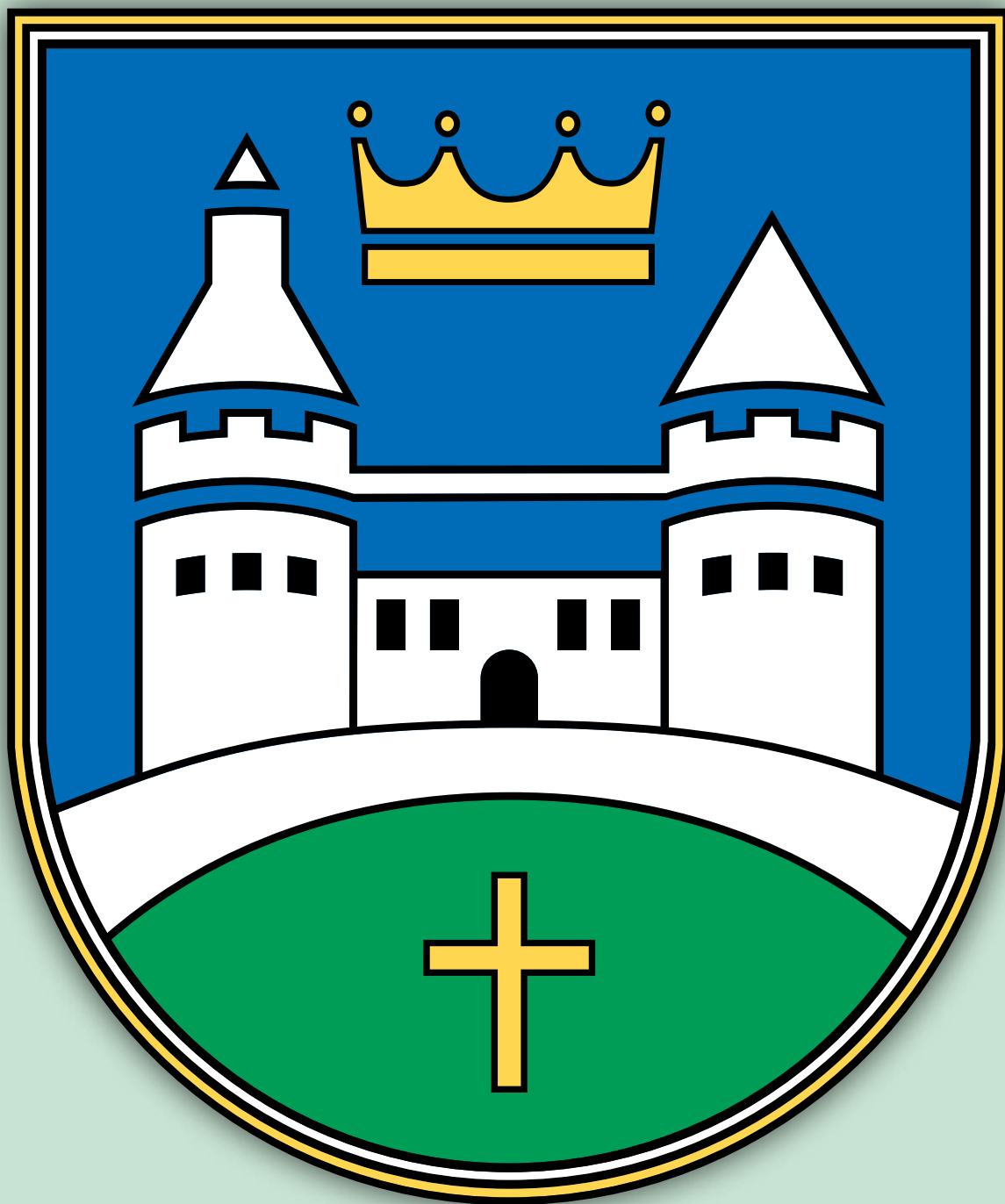
O B Č I N A
Grad

Informativno glasilo Občine Grad

leto XVII

številka 47

avgust 2016

SPOŠTOVANE OBČANKE, SPOŠTOVANI OBČANI!

Letos naša občina obeležuje že 16. občinski praznik. Letošnji praznik bo še posebej svečan, saj je občina pridobila svojo občinsko zastavo in grb in s tem njeno prepoznavnost

in tudi pripadnost. Zastava in grb sta tista dva simbola, ki še posebej izražata neko okolje, ljudi in njihove naravne in zgodovinske danosti, na katere bodimo ponosni, saj so del nas.

Del nas so tudi vsa dogajanja, katerim smo navzoči v teh časih. In ta dogajanja niso vedno taka, kot bi si sami želeli. Ne pozabimo, da odločitve v svetu na političnem in gospodarskem področju imajo tudi vplive in posledice na delovanje občine. To so tako spremembe v zakonodaji, ki občinam nalagajo vedno več nalog in na drugi strani povprečnina, ki se zmanjšuje. Vendar je in bo potrebno gospodariti s tem, kar imamo in tudi s tem, kar nam je zapustila preteklost. Verjamem, da s skupnimi močmi in razumevanjem nas vseh, ne bo nemogoče nadaljevati in uresničevati ciljev, ki so pred nami. V avgustu imamo poleg občinskega praznika še praznik Marijinega Vnebovzetja in tu so tudi dopustniški dnevi, zato si vsaj za kratek čas privoščite počitek in si naberite moči za uresničitev svojih želja.

Ob občinskem prazniku vsem občankam in občanom iskreno čestitam, saj skupaj ustvarjamo našo prihodnost!

Vaša županja
Cvetka Ficko

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI!

Te dni nas je obdalo pravo poletje z vročino, nevihtami in poletnim pišem. Sonce nas sicer vabi v naravo, a se v teh vročih dneh raje hladimo v senci, vodi ali s hladno pijačo. In proste dni vsekakor morate izkoristiti za počitek, sprostitev v družbi družine in prijateljev ali pa enostavno nekje na samem v družbi dobre knjige. Če boste zašli v naravo v naši okolici, pa obiščite tudi naše kamnolome, ki smo jih v tem glasilu obširneje predstavili, saj smo se dotaknili gradnje naših domov. Domov, ki so v preteklosti nudili zavetje, toplino in varnost družinam. To nudijo še danes, a so se bistveno spremenili, predvsem njihova gradnja in materiali, iz katerih so zgrajeni. Čeprav stare hiše največkrat samevajo in so prepuščene času, pa jih v zadnjih letih veliko ljudi tudi obnavlja in ohranja. Stare hiše najdemo tudi v naši občini, zato smo jih nekaj zajeli v naše članke oziroma jih predstavili na zadnji strani glasila.

Dom je tam, kjer je ljubezen, kjer je razumevanje in varnost. In to drži še danes. Verjamem, da ste si vsi ustvarili lepe domove, v katerih radi prebivate in ste srečni s svojimi družinami. Veselje in srečo pa lahko delite tudi s sosedi, prijatelji, znanci in sorodniki. Priložnosti za to je v teh poletnih dneh obilo. V sklopu občinskega praznika se namreč odvija veliko prireditev in dogodkov, ki jih lahko obiščete in se družite. Največji bo seveda 15. avgusta, ko bo praznovala cela župnija in z njo vsi občani, ki se bomo ta dan družili in napolnili Pörgo. Z vami bo praznoval tudi krtek Oli, ki vas že sedaj vabi, da ga tudi na ta praznik obiščete. Pa ne samo takrat, vedno. Vedno imamo priložnost, da se družimo, da spoznamo in doživimo kaj novega, drugačnega, da se veselimo z drugimi vseh uspehov in lepih stvari, ki nam jih življenje in naša okolica ponuja.

Ob občinskem praznovanju vam vsem želim, da se poveselitate s svojimi sovaščani, učenci, ki so uspešno zaključili šolanje, z nagrajenimi občani ter z društvi, ki vsako v svoji vasi skrbijo za svoje centre in združujejo ljudi z raznimi dogodki in praznovanji. Tako v dobri družbi in ob dobri hrani veselo in sproščeno zapolnite svoje poletne dni.

Danijela Krpič
glavna in odgovorna urednica

16. OBČINSKI PRAZNIK

Občina Grad praznuje 16. občinski praznik. Praznovanje se je pričelo s 16. julijem in bo trajalo do 21. avgusta. V času občinskega praznovanja se odvijajo številne prireditve od športnih, kulturnih, verskih in turističnih prireditev ter raznih praznovanj. Občina bo praznovala občinski praznik 7. avgusta v Kruplivniku. Na slavnostni seji bodo podeljene plakete in priznanja Občine Grad, nagrade najuspešnejšim učencem Občine Grad in obdarjene bodo matere novorojencev v letu 2015. Svojemu namenu bomo predali na novo asfaltirano cesto Beli križ – Kuftovi. Rekonstrukcija ceste je bila vredna 50.574,12 evrov.

Rekonstrukcija ceste Beli križ – Kuftovi (foto: M. Žokš)

Največji dogodek pa bo slovesna predstavitev občinske zastave in grba. Občina Grad je v letu 2016 vzpostavila novo celotno grafično podobo občine, katera navzven komunicira z dvema simboloma: občinsko zastavo in občinskim grbom. Občina je namreč do sedaj uporabljala emblem, ki pa ni uradno priznan kot simbol Občine Grad, saj grb pripada madžarski plemiški rodbini Szechy in je kot tak tudi zaščiten. Pojavnost grba v poljubnih različicah, različnih izvedbah, na nepravilen način, zagotovo deluje negativno in je za javno ustanovo skoraj nedopustno. Bili pa smo tudi ena od edinih občin, ki nismo sploh imeli svoje zastave, zato smo se v občinski upravi odločili, da zadeve uredimo z vzpostavitvijo celotne grafične podobe, ki je tudi po heraldiki pravilna.

Grb Občine Grad vsebuje obod gradu, ki je simbol največjega grajskega poslopja v Sloveniji. Nad gradom je simbol krone, ki predstavlja plemiško rodbino, ki je bila nekdanja lastnica gradu in posesti. Pod gradom se razprostira gričevnata gorička pokrajina, ki je simbolizirana z zeleno barvo in obliko griča. Zeleno polje označuje barvo gozdov, travnikov, polj in predstavlja neokrnjenost tega območja. Na griču je simbol križa, ki predstavlja večstoletno tradicijo krščanstva. Modra barva in zelena barva, ki sta uporabljeni v grbu skupaj predstavljata sožitje med nebom in zemljo.

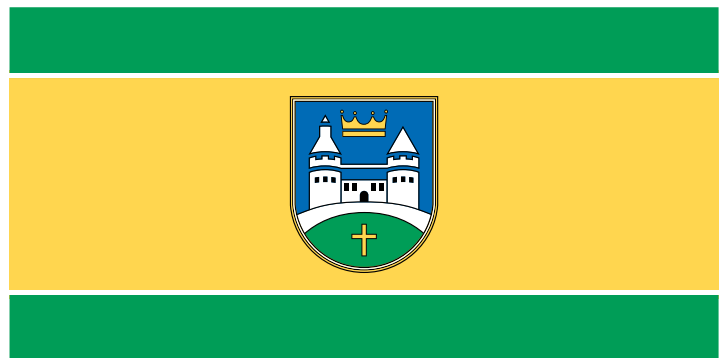

Grb Občine Grad

Iz tega sledi tudi oblikovanje zastave. Bistveno izhodišče je v tem, da vsebinsko nadaljuje zasnovo grba: ponazarja preplet elementov iz naše krajine, preplet bujnega zelenja in moči svetlobe. Zelena je najbolj naravna barva in simbolizira harmonijo. Povezujemo jo z naravo, saj je barva vegetacije in simbolizira življenje, mladost in svežino; tradicionalno pa je tudi izraz miru, zaščite in upanja. Kot barva rastlinja simbolizira blagostanje.

Rumena barva simbolizira sonce, svetlobo in zlato. Rumeno barvo zaznavamo ob soncu in sploh ob vsaki luči, kakor tudi ob zrelem sadju in listju, ki dozoreva ob sončni svetlobi, zato je rumena na sredini zastave.

Nova celotna grafična podoba, na čelu s posodobljenim grbom in zastavo, Občino Grad predstavlja v novi, sveži in urejeni podobi. Spoštujmo oba simbola in bodimo nanju ponosni.

Zastava Občine Grad

Ob praznovanju se ozremo malo v preteklost, tehtamo sedanost in usmerjamo pogled v prihodnost. Vedno je zanimivo načrtovati in modrovati, kako nam pravzaprav kaže. Prav je, da smo občani seznanjeni z dogajanjem v občini. V vsakem poletnem obdobju pričakujemo spremembo vremenskih danosti in med drugim ugotovljamo, da tudi v naravi ni popolnih zakonitosti. Iz slednjega se učimo, da si narave ne moremo podrediti, ampak se moramo vsakodnevno prilagajati njenim zakonitostim in danostim. Podobna slika se odvija tudi na področju lokalne samouprave. Cilji, potrebe in želje so mnogokrat večji, kot jih v danem trenutku ponujajo realne možnosti in seveda tudi materialne danosti.

V leto 2016 smo stopili s pripravljenim in potrjenim občinskim proračunom, ki je znašal dobrih 2.039.590,57 evrov. Kot smo vas že seznanili v prejšnjem občinskem glasilu, se žal prihodki iz leta v leto zmanjšujejo, obveznosti in pričakovanja pa večajo. Potrebno pa je odplačevati tudi že najete kredite iz preteklosti in sicer kredit iz julija 2010 v višini 1.500.000 evrov, ki ga bomo odplačevali do leta 2026 ter kredit iz januarja 2014 v višini 300.000 evrov, ki bi ga morali odplačati do konca letošnjega leta. Doletela nas je tudi prenova Doživljajskega parka Vulkanija po požaru. Sanacija Vulkanije je znašala 654.153,61 evrov (brez DDV) od tega smo dobili povrnjenih od zavarovalnice 535.982,57 evrov, za razliko, to je 118.171,04 evrov, pa smo morali zagotoviti lastna sredstva iz občinskega proračuna. Občinska uprava je ponovno analizirala vsako proračunsko postavko in pristopila k rezanju sredstev za pokrivanje posameznih stroškov. Odločili smo se za resnično »šparanje«, ker drugače ne gre. S sredstvi proračuna uspemo v celoti pokrivati zgolj zakonsko predpisane obveznosti, to je osnovnošolsko izobraževanje, predšolsko varstvo, domsko oskrbo in ostale oblike pomoči občanom ter ostale prevzete obveznosti. Večje investicije so zato obstale. Za investicije pač ostane, kolikor ostane, so pa za nas, ki delamo z omejenimi finančnimi možnostmi, velike in dobro premišljene.

Letos se nadaljuje tudi izgradnja vodovodnih priključkov v naselju Grad. Intenzivno pridobivamo gradbeno dovoljenje za izgradnjo vodovoda v Radovcih, da bi potem voda v jeseni pritekla iz pip tudi v Dol. V počitniških mesecih se bo obnovila vodovodna inštalacija na Osnovni šoli Grad. Vrednost del znaša 19.317,81 evrov z DDV. V Vidoncih bo obnovljena občinska cesta Žuškašov breg. Vrednost investicije je 40.894,16 evrov z DDV. Skupaj z Odborom za infrastrukturo smo se odločili, da se bo vzdrževanje cest, kar se tiče izkopa jarkov, čiščenje propustov, izvajalo celo leto, kako bo dopuščalo vreme, finance, čas. Občina je občinske ceste in lokalne poti opremila tudi z nekaj nove prometne signalizacije. Skupaj s Krajinskim parkom Goričko in našimi delavci režijskega obrata smo tudi uredili »Pot po kamlaj«. Več podrobnosti o delu, ki so mogoče za nekoga majhne, za nekoga pa nujne in obvezne, preberite v Poročilu o delu Režijskega obrata, ki ga prilagamo.

Tudi letos smo za izvajanje vseh programov društev v proračunu Občine Grad namenili sredstva za njihovo delovanje in objavili razpise. Finančno spodbujamo tudi naše pridne študente ob napredovanju v višji letnik ter ob dokončanju študija. Novorojencem Občine Grad darujemo 200 evrov. Občina spodbuja mlade družine, da ostanejo v občini, saj je Občinski svet na svoji seji, 25. maja 2016, potrdil oblikovanje dodatnega četrtega oddelka vrtca. Tako bo vrtec lahko obiskovalo 58 otrok. V ta namen bo občina opremila prostor, ki bo v prostorih osnovne šole Grad.

Delo bo potekalo postopoma v skladu s finančnimi možnostmi občinskega proračuna. Prioritetno seveda izvajamo in saniramo najbolj kritične infrastrukturne programe. Izvajamo tudi vse aktivnosti za dokončen sprejem občinskega prostorskega načrta.

Upamo, da bodo v naslednjem finančnem obdobju zelena luč dobile kakšne večje investicije. Kako se bodo zadeve odvijale in kakšni bodo finančni tokovi, vas bomo sproti obveščali. Skrbeli bomo, da bo vsak evro gospodarno porabljen.

Drage občanke, spoštovani občani, kar nekaj prireditev ob občinskem prazniku se bo zgodilo. Čeprav ne bomo slavili velikih delovnih zmag, pridite v čim večjem številu na posamezne prireditve. Tako bomo vsi skupaj pokazali pripadnost občinskemu prostoru in složnost, ki je v teh časih še kako potrebna. Vsem, ki boste sodelovali pri organizaciji in izvedbi navedenih prireditev, se zares zahvaljujemo. To so dnevi, ki se ne pozabijo in trenutki, ko se naši občani družijo. Vabljeni in lepo pozdravljeni!

Mihaela Žökš,
strokovna sodelavka za družbene dejavnosti

PLAKETE IN PRIZNANJA OBČINE GRAD

Na 14. redni seji Občinskega sveta Občine Grad (6. julija 2016) je bil sprejet sklep, da se letos ob občinskem prazniku podelijo plakete in občinska priznanja:

Prejemnika plakete Občine Grad sta:

- športnik Nino Celec, Grad 185, za izjemne športne dosežke in
- g. Stanislav Kerec, Kruplivnik 82, za vidne rezultate njegovega dela na območju Občine Grad in vaše skupnosti Kruplivnik

Prejemniki priznanj Občine Grad so:

- Športno društvo Radovci za 30 let delovanja društva,
- Športno društvo Vidonci za 20 let delovanja društva in
- Društvo za razvoj in promocijo turizma Občine Grad »Skouriš« za 10 let delovanja društva.
- g. Milan Kolbl, Motovilci, za dolgoletno prostovoljno delo in pomoč vsem društvom.

Prav tako je bil sprejet sklep, da se nagradijo vse mamice iz naše občine, ki so v letu 2015 rodile ter uspešni učenci. Nagrajena društva in občani bodo plakete in priznanja prejeli na slavnostni seji.

Mihaela Žökš

NINO CELEC

Nino Celec (foto: arhiv N. Celeca)

Nino Celec od Grada 185 je že v otroštvu nihal med nogometom in teki, a ob prvem obisku atletskega treninga je nogomet hitro zamenjal za kraljico športa – atletiko. Čeprav je dopolnil šele 19 let, se že lahko pohvali z naslovom državnega prvaka v skoku v daljino med člani. Vse to dokazuje, da mladi športnik zagotovo obeta veliko in mu vsi ti rezultati predstavljajo odlično izhodišče za naprej. Ninov dokončni cilj v prihodnosti pa je kvalifikacija na olimpijske igre.

Nino Celec je kot živahen in aktiven otrok bil že od ranih nog talentiran na mnogih področjih. Po začetnih treningih na domačem nogometnem igrišču, je kaj kmalu spoznal, da ne zna prenesti poraza, zato ga je mama začela voditi na rekreativne teke v sklopu pomurskega pokala, da bi se kot samostojni tekmovalec naučil pošteno spopadati s konkurenco in dojeti, da so tudi porazi del življenja. Na enem izmed teh tekov ga je opazila trenerka atletske šole v Murski Soboti in ga povabila, da se jim pridruži na treningih. Nino je bil že po prvem obisku nad atletiko tako navdušen, da je nogometno igrišče brez pomisleka zamenjal za atletski stadion.

Po letu dni spoznavanja atletike in učenja osnov skoka v daljino ter sprinta v pomurskem atletskem klubu se je Nino že pričel udeleževati tekmovanj. Že v kategoriji pionirjev do 14 let se je zelo izkazal, saj je še vedno lastnik dvoranskega državnega rekorda v skoku v daljino in državnega rekorda na 60 metrov čez ovire, prav tako je bil do kategorije mlajših mladincev vedno med najboljšimi. A pogoji za treniranje mu v Murski Soboti niso več dopuščali boljših

rezultatov in napredovanja, zato se je odločil zamenjati klub. Iz Prekmurja ga je pot vodila v Slovensko Bistrico, kjer sedaj trenira pod mentorstvom trenerja Boštjana Fridriha, nekdanjega skakalca v daljino in sprinterja.

V zadnjih nekaj letih je Nino močno napredoval, kar se pozna tudi na njegovih rezultatih. V letošnji zimski sezoni je na državnem prvenstvu za starejše mladince zmagal tako v skoku v daljino kot tudi v teku na 60 metrov. Že nekaj tednov pozneje je poskrbel za pravo presenečenje in v skoku v daljino osvojil še naslov državnega prvaka v članski konkurenci ter ob tem dosegel še osebni rekord, ki sedaj znaša kar 722 centimetrov. Njegov zadnji uspeh je 1. mesto v skoku v daljino za člane v Novi Gorici, kjer je premagal do sedaj vodilnega sotekmovalca s 721 m. Prav tako pa je Ninu po kriterijih strokovne komisije in na podlagi razpisnih pogojev uspelo, da je bil letos izbran tudi kot udeleženec dobrodelnega projekta »Mladi upi 2016«. Kot vsak športnik si tudi Nino želi nastopiti in se izkazati na velikih tekmovanjih, kot sta evropsko in svetovno prvenstvo ter seveda olimpijske igre, ki veljajo za vrhunec kariere vsakega profesionalnega športnika.

Dosedanji dosežki Nina Celeca so:

- dvoranski državni rekord v skoku v daljino v kategoriji pionirjev do 14 let,
- državni rekord v teku na 60 metrov čez ovire v kategoriji pionirjev do 14 let,
- 1. mesto na državnem prvenstvu za starejše mladince v skoku v daljino (2016),
- 1. mesto na državnem prvenstvu za starejše mladince v teku na 60 metrov (2016),
- naslov državnega prvaka na članskem dvoranskem prvenstvu (2016),
- dve zmagi na mednarodnem mitingu v Bratislavi v skoku v daljino (2016),
- 3. mesto na igrah šolarjev v Južni Koreji (2012),
- 3. mesto na igrah šolarjev na Škotskem (2011),
- 1. mesto v skoku v daljino (junij 2016) v Novi Gorici.

Nino Gumilar

Povzeto po pogovoru z Ninom C. in po opisu s spletne strani mladi-upi.si

Nino Celec z zlato medaljo v Novi Gorici (vir: pomurec.com)

STANISLAV KEREC

Življenje vsakega posameznika je pomembno. Nekatera na nas vplivajo bolj, nekatera manj. Obstajajo pa ljudje, ki v nas pustijo velik, neizbrisan pečat. Ljudje, ki se trudijo za lepši in boljši jutri. V vaseh Kruplivnik in Radovci je kot eden izmed pobudnikov in ustanoviteljev marsikaterega projekta bil Stanislav Kerec.

Stanislav Kerec (foto: T. Rajbar)

Stanislav je rojen 5. 12. 1964. Otroška leta je preživel skupaj s sestrama in bratom v Kruplivniku 82. Le-ti so kasneje odšli od doma in si drugod spletli svoja gnezda, Stanislav pa še danes skrbi za svojo domačijo oz. ekološko kmetijo. Občasno mu na pomoč priskoči še mama, kolikor je le v njeni moči.

Kot je že omenjeno, je bil Stanislav zelo aktiven član pri raznih projektih, dogodkih, praznovanjih... Bil je ustanovitelj in predsednik Športnega društva Radovci, ravno tako tudi ustanovitelj Društva za razvoj in promocijo turizma občine Grad »Skouriš«. Bil je tudi svetnik občine Grad že od ustanovitve občine in to funkcijo opravlja še danes. V tem času je bil tudi član Odbora za kmetijstvo, turizem in šport. Poleg vseh službenih in ostalih obveznosti je našel čas za sodelovanje pri takratni prireditvi »Noč čarovnic«, pred leti pa se je tudi izkazal kot eden izmed organizatorjev »Borovega gostüvanja«. Nosi tudi številne zasluge za razvoj vasi Kruplivnik, kot sta asfaltiranje cest, izgradnja vodovoda, izgradnja nadstreška vežice in zvonika na pokopališču.

Stanko pa pravi, da najraje preživlja čas, kolikor mu zdravje le dopušča, ob skrbi za svojo trto v neposredni bližini svoje domačije.

Mislím, da lahko v imenu vaščanov Kruplivnika in Radovcev trdim, da smo veseli in ponosni, da imamo v svoji sredini človeka, na katerega se lahko obrnemo, če naletimo na oviro, kar se tiče določenih potreb in interesov v vasi. Želimo mu veliko zdravja in uspehov tako na poslovni kot osebni poti.

S Stanislavom sem se pogovarjala Tadeja Rajbar

V 90-tih letih prejšnjega stoletja je bil igralec in predsednik ŠD Radovci (foto: arhiv S. Kereca)

Stanislav Kerec na Borovem gostüvanju v Kruplivniku leta 2002 (foto: arhiv S. Kereca)

30 LET ŠD RADOVCI

Začetki igranja nogometa segajo vse tja do tistih časov, ko so nogometaši pridobivali svoje prvo nogometno znanje na domačih dvoriščih in v bližnjih gozdovih pri Laseku, kjer so bili izvedeni prvi mali derbiji.

Izgradnja nogometnega igrišča sega že v leto 1986, ko so od tedanja lastnika Gaber Jožeta in Pavle pridobili prvo zemljišče za izgradnjo le-tega. Že jeseni 1986 se je tako začelo tudi s tekmovanjem v ligi malega nogometa občine Murska Sobota. Prvo ekipo so sestavljali naslednji člani: Hajdinjak Jože in Franc, Baša Štefan, Melin Miran, Kerec Branko in Stanko, Husar Bojan, Sukič Alojz in Ficko Marjan. Duhovni vodja ekipe je bil Melin Elemir, moštvo je treniral Špilak Franc, materialno pa sta ekipo podprla z nakupom prvih dresov in trenerk Car Evgen in Vogrinčič Franc. Čez čas

je ekipa dobila nove okrepitve z novimi igralci in sicer so to bili: Žekš Milan, Huber Alfred, Car Ludvik, Bernjak Branko in Škerlak Slavko. Ti igralci so bili vrsto let zvesti klubu.

Tako je bilo v decembru leta 1986 ustanovljeno ŠD Radovci. Listino za ustanovitev društva je podpisalo 10 podpisnikov na tedanji krajevni skupnosti Grad. Glavni idejni vodja za ustanovitev društva je bil Melin Elemir, ki je postal tudi prvi predsednik. ŠD Radovci je bilo takrat prvo športno društvo v krajevni skupnosti Grad, prav tako pa tudi v bližnji okolici.

Društvo je neprestano težilo k napredku in razvoju. Tekom delovanja društva so sledile tudi menjave na čelu društva. Poleg Melin Elemirja je krmilo društva vodil še Baša Štefan, ki je društvo vodil največ časa, zatem Kerec Stanko, Car Štefan, Sukič Alojz in danes vodi društvo Car Bojan.

Člani ene prvih ekip na 24-urnem nogometnem maratonu v Poznanovcih, okrog leta 1984 (foto: arhiv D. Dervariča)

V okviru društva se je vseskozi težilo, da bi svoje delovanje širili tudi navzven, zato so se organizirale tudi številne prireditve. Ena prvih takih prireditev je bila Vaški godec, katera se je ohranjala vse do leta 2008. Poleg le-te so bile organizirane še Vaške igre in številne druge prireditve, med drugim zelo znana prireditev Mlatitev z geplom.

Korenine segajo tudi v širše okolje. Tako je ŠD Radovci dolgo vrsto let aktivno sodelovalo med drugim tudi z

ŠD Škale-Hrastovec pri Velenju. Tudi za to obliko sodelovanja je imel veliko zaslug Melin Elemir, ki je bil prvi idejni vodja za sodelovanje v širšem prostoru. Prav tako pa gre pripisati veliko zaslug za zelo dobro sodelovanje med obema društvoma tudi predsedniku tamkajšnjega društva, Hermanu Arliču.

Kljub organizaciji številnih prireditev pa je glavna dejavnost ŠD Radovci bilo in je tudi dandanes igranje v klubu malega nogometa, najprej v ligi občine Murska Sobota, potem v medobčinski ligi malega nogometa Murska Sobota, sedaj pa že več let igramo v občinski ligi malega nogometa občine Puconci. Današnja ekipa je sestavljena iz igralcev, ki prihajajo z domačega kraja in njegove bližnje okolice (Grad, Kruplivnik, Lemerje).

V devetdesetih letih se lahko pohvalimo tudi z dobrimi nastopi ženske ekipe, ki se je udeleževala številnih turnirjev in prijateljskih tekem.

Ob vsem tem pa se seveda ne sme pozabiti tudi na finančno podporo društva, brez katere si obstanek društva ne moremo zamišljati. Prvi viri financiranja društva so bile vaške veselice in članarina. Veliko zaslug za obstoj in razvoj društva pa imajo nedvomno pokrovitelji oziroma sponzorji, ki so prispevali predvsem k nabavi še kako potrebne športne opreme. Posebna zahvala gre Dragu Kardošu in njegovi firmi Flexateks. Prav tako pa gre zahvala tudi vsem ostalim domačim in zunanjim donatorjem za finančni vložek, ki je pri ŠD nepogrešljiv. V zadnjem času se društvo financira v obliki dotacij občine Grad, s članarino in tudi z dobičkom od posameznih prireditev.

Kljub temu, da je bilo zgrajeno nogometno igrišče, pa to ni bilo vse. Težnja po sodobnejši preureditvi je bila vse močnejša in tako se je po nakupu lastnega zemljišča zgradil sodoben športni objekt z modernejšo opremo. Potrebno pa je omeniti, da brez nesebične človeške pomoči, ogromno vložene prostega časa in dobre volje prostovoljcev ne bi šlo. Zelo velika investicija je bila izgradnja razsvetljave na igrišču, za kar je imel veliko zaslug Jure Gjergjek, ki je z velikim finančnim vložkom prispeval k modernizaciji objekta. V veliko pomoč so bili tudi delavci Elektra Murska Sobota, ki so izvedli postavitve stebrov za reflektorje.

Športni center Radovci danes (foto: Srečko Vogrinčič)

Pomembna pridobitev v zadnjih desetih letih je prav gotovo tudi izgradnja in pozneje tudi nadgradnja ter obnova nadstreška ob igrišču, kateri služi kot prostor ob raznih priložnostih, ki se odvijajo. Ob sodelovanju PGD in ŠD, Vaške skupnosti ter ob pomoči sponzorjev pa je bilo izgrajeno tudi igrišče za odbojko na mivki, na katerem najdejo miren prostor predvsem mlajše generacije. Veliko dobre volje in prostega časa pa je seveda bilo vložena tudi v sanacijo plazu in novo ureditev športnega centra. Zadnja večja sanacija plazu je bila izvedena leta 2013 ob veliki finančni podpori občine Grad in s sredstvi, pridobljenimi na Noči čarovnic. Tako ima objekt ponovno lep, sodoben izgled.

Tudi v zadnjih letih je ŠD Radovci eno pomembnejših društev, ki deluje v okviru vasi. Tako je organizator oziroma soorganizator različnih prireditev kot so Praznovanje dneva žena, Postavitev mlaja, Noč čarovnic oziroma Noči gračkoga zmaja. Prav tako pa je športni center stičišče različnih nogometnih srečanj, turnirjev in tekem v ligi.

Tudi v prihodnje bomo težili k še nadaljnjemu razvoju društva v vseh pogledih. Ob tem pa nikakor ne smemo pozabiti, da bo le-to mogoče z dobrim medsebojnim sodelovanjem z vseh strani, finančno, predvsem pa z moralno podporo vsakega posameznika in z obilico zdravega duha vseh, ki kakorkoli strmijo k boljšemu in lepšemu ter gredo v toku s sodobnim časom. Tako bo v prihodnje ena prvih investicij v okviru objekta izgradnja WC-jev in tušev za potrebe društva, za kar so prva dela že v teku.

Vsled zgoraj navedenemu lahko samo dodam, da bo občinsko priznanje samo še korak več k prizadevnosti članov in vseh, ki so kakorkoli bili in so povezani s športnim društvom.

Po zbranih podatkih zapisala **Suzana Farič**

Sanacija plazu pri igrišču leta 2012 (foto: Jože Sever)

20 LET ŠD VIDONCI

Člani ŠD Vidonci letos praznujemo okroglo obletnico delovanja društva in sicer 20 let. Dve desetletji delovanja društva bomo proslavili 13. avgusta s kulturnim programom, nogometnim turnirjem in zabavo s plesom v Športnem centru Vidonci.

Leta 1996 se je v vasi porodila ideja o ustanovitvi športnega društva in tako je bil 16. februarja 1996 na ustanovnem zboru sprejet sklep o ustanovitvi Športnega društva Vidonci. Idejni vodja ustanovitve društva je bil Robert Kuzmič, ki je vsa leta tudi predsednik ŠD Vidonci. Čeprav se je izselil iz domačega kraja in nekaj let živel z družino tudi v Rusiji, ni pozabil na domači kraj in domače društvo. Vsa leta delovanja društva je vestno pomagal pri razvoju društva in izgradnji športnega centra, predvsem pri pridobivanju finančnih sredstev.

Ob ustanovitvi društva smo si člani zadali drzne, a izvedljive cilje:

- zgraditi sodoben športni center, ki bo služil svojemu namenu in bo v ponos celotni skupnosti, še posebno pa zanamcem,
- sestaviti, vzgojiti in motivirati kvalitetno in uspešno ekipo malega nogometa, sestavljeno v glavnem iz domačih igralcev - članov društva,
- včlaniti v svoje vrste tudi starejšo populacijo, ter si tako pridobiti ugled in priljubljenost v domači in okoliških vaseh,
- vzgajati podmladek v športnem in poštenem duhu, jih navajati na obveznosti ter prednosti druženja v okviru društva in tudi izven.

Danes ponosno ugotavljamo do smo vse te cilje uresničili oziroma preseгли.

Poleg ciljev pa smo si zadali tudi naslednje dejavnosti:

- mali nogomet na travi s tremi selekcijami: člani z nastopanjem v Občinski ligi malega nogometa Puconci, veterani in pionirji,
- organizacija športnih prireditev izven tekmovanja v ligi (nogometni turnirji, mednarodna srečanja, prijateljske tekme, ipd...)
- organizacija družabnih iger in zabav,
- organizacija srečanj in izletov,
- rekreacija in druženje vaščanov ter prijateljev društva.

Vse te dejavnosti smo v svojih letih delovanja uspešno organizirali in izvedli.

Športni center Vidonci je bil podrobneje predstavljen v lanskem občinskem glasilu ob občinskem prazniku, zato sledi le nekaj najpomembnejših dogodkov:

- 1996 – gradnja igrišča ob glavni cesti Vidonci – Kovačevci
- 1998 – začetek igranja malega nogometa na izgrajenem igrišču
- 2000 – gradnja večnamenskega prostora s slačilnicami, ki je dobil končno podobo leta 2004

- 2005 – postavitve igral in razsvetljave na igrišču
- 2008 – ureditev vodovoda in začetek gradnje pokrite terase oziroma večnamenskega prostora
- 2012 – gradnja hladilnice
- 2014 – gradnja priročne kuhinje
- 2015 – začetek gradnje igrišča z umetno travo s pomočjo sredstev Fundacije za šport in otvoritev igrišča z umetno travo na slavnostni seji Občine Grad

Člani ŠD Vidonci leta 1996 (foto: ŠD Vidonci)

Nogomet

Klub malega nogometa Vidonci je bil prav tako ustanovljen leta 1996 in istega leta so člani začeli igrati v Občinski ligi malega nogometa Puconci in sezono končali na 2. mestu v B ligi.

V vseh teh letih so bili člani KMN Vidonci deležni veliko športnih uspehov in sicer so bili 8 let člani A lige OZ KMN Puconci, dvakrat so bili tudi prvaki B lige in sicer nazadnje v letošnji sezoni. Tako se je članski ekipi uspelo uvrstiti v A ligo OZ KMN Vidonci, za kar jim iskreno čestitamo. Pokal Občine Grad so člani osvojili 4 krat, od tega 3 leta zapored in s tem dobili pokal v trajno last. Osvojenih je bilo tudi na kopice pokalov na posameznih turnirjih. V času delovanja smo nekaj let imeli tudi pionirsko ekipo in sedaj zadnjih par let še veteransko ekipo. Preko nogometa smo stkali prijateljske vezi z ekipami iz Avstrije, Rusije, Srbije, Črne Gore in ostalih delov Slovenije – Humane zvezdice, ekipa slovenske vojske,...

V zadnjem letu je večje število nogometnih ekip opravilo treninge in odigralo prijateljske tekme na naši novi travnati površini, naj omenim NK Grad, NK Tromejnik, Veterane Mure in predvsem na naše veselje tudi malonogometno reprezentanco Slovenije.

Prireditve in ostali dogodki

V začetku ustanovitve ŠD Vidonci smo člani začeli z zbiranjem sredstev za izgradnjo igrišča na različne načine. Prirejali smo zabave s plesom v vaško gasilskem – domu Vidonci in kulturno zabavne večere ob dnevu žena oziroma materinskem dnevu.

Ko smo imeli športni center delno izgrajen, pa se je dogajanje preselilo na igrišče oziroma v sam športni center. Organizirali smo nogometne turnirje, kresovanje ob prazniku dela, družabna srečanja med PGD Vidonci in ŠD Vidonci, vaške igre med zaselki, piknike, pohode po vasi, obletnico društva,....

Med najodmevnejšimi prireditvami pa naj seveda omenim mednarodni turnir v nogometu v mesecu avgustu, katerega se vsako leto udeležijo tudi nogometne ekipe iz Rusije, Humane zvezdice, ekipa slovenske vojske in nekatere ekipe še iz ostalih držav.

V lanskem letu pa je v našem športnem centru potekala slavnostna seja Občine Grad in v okviru seje smo svojemu namenu predali tudi igrišče z umetno travo. Več let smo uspešno sodelovali tudi na prireditvi Noč čarovnic,

Prostovoljno delo na igrišču leta 2016 (foto: ŠD Vidonci)

v lanskem letu pa tudi na Noči Gračkega zmaja, udeležujemo se tudi občinskih prireditev v občini.

Naša tradicija je, da se vsako leto odpravimo tudi na izlet. Spoznavamo lepote Slovenije, nekajkrat pa nas je pot zanesla tudi izven naših meja na Dunaj, v München, Beograd, Bratislavo,.... Večkrat smo se odpravili tudi na »slovenski praznik« v Planico – ogled poletov.

Naše društvo trenutno šteje več kot 100 članov in je prepoznano v domači in širši okolici. Zelo ponosnimi smo pa seveda na naš športni center, kjer se družimo in zbiramo ideje za nove podvige.

Hvala vsem, ki ste v teh dvajsetih letih šli korak z nami, nas podpirali s finančnimi sredstvi in svojimi idejami – predvsem pa s prostovoljnim delom.

Melita Ficko Sapač

10 LET DRUŠTVA SKOURIŠ

Društvo za razvoj in promocijo turizma Občine Grad »SKOURIŠ« letos praznuje 10 let delovanja in za svojo obletnico dobi Priznanje Občine Grad. Društvo je bilo ustanovljeno za namen promocije turizma. To se uspe-

Pisarna društva Skouriš v Radovcih (foto: arhiv društva Skouriš)

šno izvaja vse do danes, saj njeni člani skrbijo za pohodno pot »Graščakova pot« in se tudi udeležujejo pohodov v občini in izven nje. Za svoje delovanje je društvo v preteklosti uredilo tudi informacijsko pisarno v prostorih gasilskega doma v Radovcih. Število članov iz leta v leto narašča, trenutno jih je 70 in to vseh starostnih skupin. Sodelujejo tudi na prireditvi Noč gračkoga zmaja. Na organiziranih izletih z drugimi turističnimi društvi izvaja promocijo za našo občino.

Mihaela Žokš

MILAN KOLBL

Milan Kolbl iz Motovilcev 51 je prejemnik občinskega priznanja za dolgoletno prostovoljno in nesebično pomoč pri razvoju vasi Motovilci in občine.

Dandanes težko najdemo človeka, ki bi svoj prosti čas namenjal stvarjem, ki niso neposredno del njegovega osebnega življenja. V Motovilcih pa smo lahko ponosni in hvaležni, da imamo sovaščana Milana Kolbla, ki ga je življenjska pot na naše veselje in srečo zanesla ravno v naš kraj. Namreč Milan je človek, katerega vrline so prijaznost, nesebičnost, poštenost, požrtvovalnost, zanesljivost in skromnost, pa še bi lahko naštevali. Je človek, kakršnega si vsakdo želi v svoji bližini. S svojim nesebičnim, požrtvovalnim prostovoljnim delom se razdaja na različnih področjih družbenega življenja, kakor tudi z nudenjem pomoči posameznikom, ki se obrnejo nanj. S svojo strokovnostjo in drugimi veščinami vedno

Milan Kolbl (foto: osebni arhiv)

priskoči na pomoč, bodisi podnevi ali ponoči. Saj življenje brez dobrin, kot je elektrika, si v današnjem času ni možno več predstavljati. Ker je elektrika skoraj v vseh dejavnostih našega vsakdanjega življenja nepogrešljiva in je Milan tisti, na katerega se lahko vedno zanesemo, ga je Občinski svet Občine Grad na predlog vaškega odbora Motovilci in članice Občinskega sveta Občine Grad potrdil za prejemnika omenjenega priznanja.

Milan izvira iz Lipovcev, kjer je svojo mladost prebil s svojo sestro in starši. Kot že rečeno, ga je življenjska pot vodila v našo vas, kjer si je ustvaril družino, in kjer že od leta 1990 aktivno soustvarja prihodnost naše vaške skupnosti. Že od prve zaposlitve naprej opravlja poklic elektroinštalaterja. Bil je zaposlen pri podjetju DES – Elektro Maribor, d.d., pri podjetju SGP Pomurje d.d. Od leta 1992 pa je zaposlen v sosednji Avstriji, pri podjetju E-Lugitsch, in se vsakodnevno vrača domov k svoji družini. Vendar skoraj ni dneva, da ga ne bi pričakal klic, da nekdo potrebuje njegove usluge.

Po pogovoru z njim in njegovo družino, je bilo opaziti, da ga družina seveda pogostokrat pogreša, vendar pa mu uspeva tudi ta težka naloga, da zna usklajevati družinske, službene in prostovoljne obveznosti. Kot pravi, ima tudi razumevanje v službi, kar dodatno dokazuje, da je cenjen na vseh področjih svojega delovanja. Ker je ljubitelj kuhanja in je pri tem tudi precej uspešen, je nedeljsko kosilo skoraj vedno njegova naloga, ki mu seveda vse prej kot obveznost predstavlja hobi. Obenem pa se na ta način posveti svoji družini, tj. soprogi Maji in hčerki Evi. Torej ima ob sebi tudi družino, ki ga podpira in mu stoji ob strani ter obratno. Je pa tudi ljubitelj živali, zato ob priložnosti sprehaja tudi svojo psičko Lolo.

Na vprašanje, kaj mu pomeni prejeta priznanja, je dejal, da je vsekakor ponosen in tudi hvaležen za priznanje, ki ga bo deležen s strani Občine Grad, vendar pa pri odloči-

tvi pomagati društvom, kakor tudi posameznikom, nikoli ni pomislil na koristoljubje ali da bi v zameno pričakoval kakršnokoli posebno zahvalo. Njegovo osnovno vodilo pri tem je bilo in bo vedno njegovo osebno zadovoljstvo, da se čuti koristnega.

Vsi se zavedamo, da je njegova pomoč nepogrešljiva na vseh prireditvah društev, zato, kot pravi tudi sam, ima posamezno prireditev vključeno v svoj osebni letni plan in tudi družina se točno zaveda, kdaj in koliko časa bo odsoten.

Za konec bi lahko le dodali, da takšnih ljudi, kot je naš Milan, je na svetu vse manj. Ljudje čedalje bolj živijo vsak zase in ni več tiste medsebojne solidarne pomoči. Vse se vrta okrog materialnih dobrin. Zato naj se vsak zamisli ob naslednji misli: *»Ljudje najbolj služijo sebi takrat, kadar služijo drugim.«* B. C. Forbes

Tatjana Grah

Milan Kolbl pri svojem opravilu (foto: osebni arhiv)

USPEŠNI UČENCI

Tudi v šolskem letu 2015/16 so učenci OŠ Grad dosegli lepe rezultate na državnih tekmovanjih, na literarnem in filmskem področju ter osvojili srebrna priznanja in druge nagrade v znanju. Vsem učencem izrekamo iskrene čestitke z željo, da bodo še naprej posegali po znanju in dosegali uspehe na številnih področjih.

Literarni natečaji:

- **Tina Vidonja, Radovci 4, 9264 Grad (8. r.)** – zmagovalka državnega literarnega natečaja »Mladost v močvirju« v kategoriji osmošolcev; državna nagrada za razmišljanje na temo »Petindvajset let samostojne Slovenije«
- **Špela Makari, Motovilci 38/b, 9264 Grad (7. r.)** – zmagovalka državnega literarnega natečaja »Mladost v močvirju« v kategoriji sedmošolcev; 2. mesto na natečaju Evropske unije na temo »Obrazi Evrope«

- **Ines Šišič, Radovci 16, 9264 Grad (9. r.)** – zmagovalka vse-slovenskega literarnega triatlona v Vrbi na Gorenjskem
- **Zarja Škaper, Grad 21, 9264 Grad (7. r.)** – 2. mesto na natečaju Evropske unije na temo »Obrazi Evrope«
- **Marvin Banko, Radovci 53, 9264 Grad (7. r.)** – 2. mesto na literarnem natečaju (strip) Gradovi kralja Matjaža v Črni na Koroškem; nagrajenec državnega likovnega natečaja Moja domovina na temo »Od zrna do kruha«
- **Špela Cör, Kovačevci 32, 9264 Grad (8. r.)** – nagrajenka državnega literarnega natečaja Moja domovina na temo »Od zrna do kruha«
- **Alex Horvat, Vidonci 35, 9264 Grad (7. r.)** – nagrajenec državnega literarnega natečaja Moja domovina na temo »Od zrna do kruha«

Filmski natečaji:

Srebrno priznanje na natečaju slovenščina ima dolg jezik za film »Kaj je sreča?« v kategoriji osmošolcev so osvojili:

- **Tina Vidonja, Radovci 4, 9264 Grad**
- **Neža Klement, Grad 172/b, 9264 Grad**
- **Maja Klement, Grad 172/b, 9264 Grad**
- **Vita Čurman, Grad 172/d, 9264 Grad**
- **Špela Cör, Kovačevci 32, 9264 Grad**

Srebrno priznanje na natečaju slovenščina ima dolg jezik za film »Razmetana soba« v kategoriji sedmošolcev so osvojili:

- **Zarja Škaper, Grad 21, 9264 Grad**
- **Eva Zadavec, Radovci 27, 9264 Grad**
- **Melisa Sever, Dolnji Slaveči 39, 9264 Grad**

Srebrno Vegovo priznanje iz matematike:

- **Zarja Škaper, Grad 21, 9264 Grad (7. r.)**

Srebrno Stefanovo priznanje iz fizike:

- **Tina Vidonja, Radovci 4, 9264 Grad (8. r.)**

Srebrno Cankarjevo priznanje iz slovenščine:

- **Ines Šišič, Radovci 16, 9264 Grad (9. r.)**

Srebrno priznanje na tekmovanju iz Vesele šole:

- **Patricia Sampl, Dolnji Slaveči 136, 9264 Grad, 7. r.)**

3. mesto na državnem tekmovanju Kaj veš o prometu?:

- **Metod Kuhar, Motovilci 27, 9264 Grad (9. r.)**

Priznanje in knjižna nagrada za 9 let zvestobe bralni znački:

- **Robertina Ferencek, Grad 181, 9264 Grad (9. r.)**

Zelo uspešna pa je bila tudi učenka OŠ Puconci, ki prihaja iz naše občine.

- **Teja Sapač, Vidonci 107, 9264 Grad (8. r.)** – osvojila je: zlato priznanje iz angleške bralne značke, srebrno Vegovo priznanje iz matematike, srebrno Stefanovo priznanje iz fizike, srebrno Cankarjevo priznanje iz slovenščine, bronasto priznanje Proteus iz biologije, bronasto priznanje za angleški jezik, bronasto priznanje iz kemije in bronasto priznanje Prvaki znanja.

GRADNJA IN BIVANJE NEKOČ

Človeško življenje je že od prazgodovine povezano z gradnjo raznoraznih objektov: od preprostih hišk, koč, kašč, kozolcev ... pa vse do zahtevnejših vil, stanovanjskih blokov, cerkva, gradov, mostov, kipov, piramid ... Vsemu, kar dandanes pravimo kulturna dediščina, je sad dela človeških rok. Pa vendar je marsikdo do tega brezbrizen in dela svojih prednikov ne zna ceniti. Domačije zaraščajo in propadajo, dimniki se podirajo, vodnjaki zasipujejo ... Trud in slika naših prednikov o njihovem življenju pa tako tone v pozabo. Predvsem kmečke hiše, narejene iz blata ali lesa, nevdržno izginjajo. Le tu pa tam se najde kakšen tujec, ki ga čar in idila goričke narave premami, da se spravi »rešit propadajočo domačijo.«

Tokrat smo se odločili, da bomo podrobneje raziskali in opisali, kako se je v naših krajih gradilo nekoč. Zagotovo so bile določene razlike med kraji, pa vendar je bila na širšem Goričkem najprepoznavnejša dvojica gradnja hiš: cimprače (cimprane kuče) in tučence. Opisali in poiskali smo oboje.

A ker so že nekoč dobro vedeli, da mora vsaka hiša imeti dobre temelje, smo ugotovili, da so pri tem v našem kraju odločilno vlogo odigrali tudi grački kamnolomi ali tako zvane »bajne«: Žokšova in Štamparova. Razpisali smo se tudi o njihovem vplivu v teh krajih. Nenazadnje je kamen teh bajn še danes prisoten v marsikateri kleti, cesti, ograji ... Kot pravijo domačini, sta iz tega kamna zgrajena tudi cerkev in grad. Nenazadnje se tudi del vasi Grad imenuje »bajna« (izvor besede pripada madžarski ustreznici »banya« in se v prevodu glasi »rudnik), saj naj bi se v tem delu zaselka kopala in pridobivala tako kamen kot pesek.«

Poleg kamna in ostalih gradbenih materialov pa starejši zagotovo pomnite, kako se je v naših krajih začela izdelovati tudi opeka – »kako se je cigel bil ali tukel«. Šlo je za pravcati dogodek, kjer je pri delu vsak imel svojo funkcijo. Tudi ženske in otroci so bili še kako potrebni.

Danes se seveda gradnja hiš in vseh ostalih objektov močno razlikuje gradnji nekoč, pa vendar se vedno bolj zopet vračajo tradicionalne oblike gradenj: blato, slama, les. V modernih časih jim na nek način v nadpomemu pravimo »nizkoenergetske hiše«. Zahvaljujoč nekaterim lastnikom, imamo »za spomin« ponekod še moč videti, kako so zgledale stare hiše nekoč. Nekateri so objektom dali pridih današnjega časa, drugi so hoteli obdržati izvirnost. A skupno obeh je eno: funkcionalnost. Ne glede na to, če so okna še danes majhna, stropi nizki, podi leseni ... Bolj pomembno je toplo ognjišče, vedno odprta vrata in prijazen nasmeh, ki te povabi naprej.

Kako so hiše in gospodarska poslopja naših prednikov zgledale od zunaj in v notranjosti, pa si podrobneje preberite v spodnjem prispevku, kjer znani sorojak, etnolog J. Košič med drugimi zapisal tudi o prebivalcih tedanjega posestva Gornja Lendava.

Tematika raznolike kulturne dediščine v naših krajih pa zagotovo odpira še kakšno podrobno odkrivanje in opisovanje takšnih ali drugačnih načinov gradnje in bivanja.

Nino Gumilar

Domačija Sejplnovih pri Gradu pred obnovo (foto: N. Gumilar)

Domačija Sejplnovih po obnovi, danes last D. Rajbarja (foto: D. Krpič)

NJIHOVE HIŠE

Stanovanja in hiše Slovcov so na splošno zelo skromne in preproste. Tako na ravnini kot tudi v hribih so hiše povsod gradili iz borovega lesa, le temelji so iz hrastovega ali kostanjevega lesa. Zaradi varstva gozdov in požarne varnosti so hiše grajene predvsem iz opeke ali gline, t. i. ilovnate hiše s slamo.

Hiše sestavljajo iz širokih gred, ki jih zlagajo eno na drugo, tako da se konci stikajo navzkriž in na zunajščini oblikujejo dvojno lestev, če jih predvsem na ravnini ne zamažejo z blatom. Tako grajene hiše največkrat od znotraj in od zunaj zravnajo z blatom in jih z ilovico ali celo z apnom pobelijo. Hiše plemičarjev so za razlike od tlačanov zmeraj bele, imajo večja okna in celo dimnik. Tisti, ki imajo žaluzije ali kakšne druge table na oknih, živijo prav po gosposko. Prebivalci ravnine že nekaj časa gradijo vhod v sobo s pečjo. Hiše v hribih imajo največkrat tri prostore: preklit, sobo in kamro.

Iz prekliti se vidijo v svetlobi, ki jo daje skozi okno ob vratih in na katerem se nahajajo predmeti za peko kruha in rezljanje lesa, se vidijo na desno vrata v sobo, na levo pa

v kamro ter živilske omare, sodi, na nekaterih mestih pa imajo tudi posteljo.

Sobe (v hribih le ena) so dolge in prostorne, toda ne visoke in temne kljub trem, štirim majhnim oknom, ki jih najdemo predvsem v novejših hišah premožnejših gospodarjev, da se sedaj pri peči tudi ob belem dnevu komaj vidijo. V njih je razen velike pustote komaj kaj videti; nekaj umazanih loncev, dve-tri ogromne sklede, dva-tri vrče in eno največ dve stari, grdi postelji brez zglavnika in odeje, največkrat pokrito le z umazano rjuho ali pa odejo, neobljeno mizo v kotu sobe, ob njej na dveh straneh ob zidu pa mogočne klopi – to je vse njihovo pohištvo; stol z naslonjalom je že luksuz pri Slovencih v hribih. V takšnih sobah je nevelika štirioglasta peč z ravnim zgornjim delom, pred njeno odprtino je ognjišče in okrog njega močne klopi, na katerih pozimi spijo sinovi. Torej v tej sobi pečejo in kuhajo, zato so stene več ali manj umazane od dima pa tudi od trsk, s katerimi si svetijo namesto sveč. Dimnika nimajo, temveč se nad dvema sprednjima oknoma nahaja majhna lina, skozi katero odhaja dim. Največkrat odprejo tudi okna, dokler drva v peči ne zgorijo.

Klet (klejt) je tisto skrivno mesto, kjer ponavadi spita mladoporočenca in kjer hranijo vsake vrste živež. Ta prostor ni velik, ima le eno okence, ki pa rabi kvečjemu mački, da lahko nemoteno prihaja in odhaja na lov na miši. Hlevi so na ravnini v isti vrsti s hišo, v hribih pa pravokotno skupaj s svinjaki. Prebivalci ravnine imajo posebej zgrajene velike skednje, saj pridelajo več pšenice, tisti v hribih pa mlatijo v prekliti, slamo in malo sena spravljajo nad hlev in klet, ki pa ne more biti prav zdravo za živino, saj jo vso prehodi dim, ker dimnikov pač ni.

V taki hiši živijo tudi dve, tri družine: torej trije bratje z ženami in z otroki. Toda le gospodar (po navadi najstarejši med njimi, dokler uspešno gospodari ali pa se ne naveliča tega posla in ga prepusti bolj sposobnemu) ima pravico do slabe postelje v sobi. Ostali spijo pač, kjer si najdejo prostor v kleti, prekliti ali v hlevu. Otroci, tudi godni za ženitev, nimajo svoje postelje in posteljnine, sladko spijo na klopih ali na peči, kamor ženske razprostrejo kos blaga, moški pa sirino. Bolj mehke postelje si ne želijo, ker tudi pri sosedu ne vidijo drugega.

V Motovilcih se je ohranila oglata peč v veliki sobi (foto: N. Gumilar)

Viničarji so tisti, ki razen goric nimajo druge zemlje ali živijo v vinogradniških kletih tujih lastnikov in pazijo na njihove gorice. Lastniki vinogradov imajo po navadi goveda, za katera skrbi prav tako viničar.

Prebivalci posestva Gornja-Lendava so poleti hodili med Madžare žet, kosit in mlatit za denar ali za žito, kar pa so porabili tudi za obnovo svojih hiš. Nekateri si dajo delati omare iz orehovega lesa (orehov je veliko), stole z naslonjalom in celo okna z žaluzijo, zato so se v hribih že naselili trije ali štirje mizarji. Nabavljajo tudi lončeno posodo, ki jo zlagajo na polico v sobi, pijejo celo iz steklenih kozarcev. Vse to so si lahko privoščili z denarjem.

Nino Gumilar

Povzeto po: Jožef Košič, Življenje Slovencev med Muro in Rabo, Ur. Marija Bajzek, Budimpešta 1992.

GRADBENI MATERIALI NEKOČ

Človek je že od vsega začetka pridobival naravne materiale za svoja bivališča. Uporabljal je najprej jame, dupline, veje, ... za svoja zavetja. Pozneje pa so se začele graditi hiše iz gline, blata, kamna, slame, lesa.

V našem kraju so za izdelavo svojih hiš predvsem uporabljali ilovico in les. Lesene hiše so obmetali z ilovico kot vezivo pa so uporabili slamo. Slama je služila kot zvočni in toplotni izolator. Prav tako so rženo slamo uporabljali za prekrivanje streh. V nekaterih krajih Slovenije pa so za prekrivanje streh uporabljali tudi kamnino skrilavec. Tudi opeko so izdelovali doma – rekli so, da so »cigjau tukli oziroma bili«.

Prav tako so doma pridobivali tudi apno v posebnih pečeh, imenovanih apnenica. Peči so napolnili s kamnom – apnencem, jo zaprli in zakurili. V peči je moralo goreti noč in dan več dni zapored. Tako so pridobili žgano apno, kate-rega so odvažali v apnice, ki so bile napolnjene z vodo, da se žgano apno lahko gasi. Nastalo je gašeno apno, ki je moralo doseči primerno starost za uporabo. Pridobivanje apna, ki zahteva pripravo kamna, polnjenje apnenice, žganje z drvni ter končno gašenje, je trajalo približno mesec dni. Tudi v današnjem času se človek vrača nazaj k naravi in za gradnjo uporablja prijazne naravne materiale.

Melita Ficko Sapač

Nekoč so opeko za hišo izdelali doma (foto: arhiv N. G.)

KAMEN IZ GRAČKIH KAMNOLOMOV

Kamen je osnovni material domala pri vsaki gradnji, pa naj bo to cesta, most, hiša ali grad. Pri nas so ljudje pridobivali kamen v t.i. »bajnah«. Pri Gradu je kamen vulkanskega izvora, primeren za gradnjo, zato so ga uporabljali že v davni preteklosti, o čemer priča tudi čez 800 let star grad, zgrajen iz te kamnine.

Danes sta pri Gradu vidna dva kamnoloma, Žökšov – Ropošev kamnolom v Bežanovi grabi ter Štamparov kamnolom ob cesti Grad - Kuzma. Ta je danes znan kot kamnolom bazaltne tufa, ki si ga turisti ogledajo v sklopu Vulkanije, spoznajo vulkansko kamnino ter mineral olivin, ki ga v Sloveniji najdemo edino tukaj pri Gradu.

Kako so nekoč pridobivali kamen v teh kamnolomih, nam je razkril Alojz Ropoša, ki še danes lepo skrbi za svoj kamnolom.

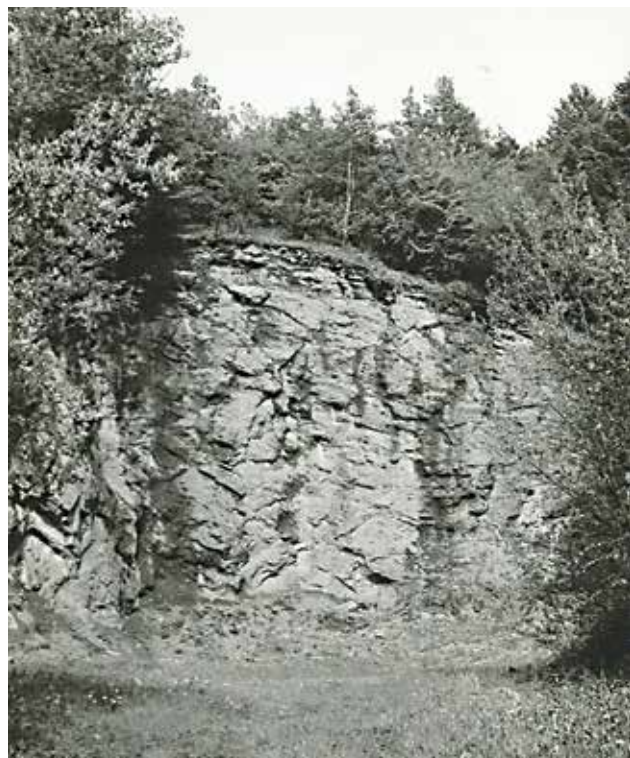
Žökšov kamnolom v Bežanovi grabi je najstarejši kamnolom pri Gradu. Meji na Ropošev kamnolom, zato se je za oba med ljudmi ohranilo ime Žökšov, saj je ta veliko prej obratoval. Herman Klement starejši mi je razkril, da so v njem kamen trli že davno pred 1. svetovno vojno. Kamnolom je nekdaj segal vse do potoka, po katerem je potekala cesta. Kamen je trl Pavel Žökš od Grada, ki je leta 1935 s tem kamnom »opremil« celotno Pörge - navozili so cesto, naredili most, potok obzidali s škarpami, naredili kanal mimo Bežanove gostilne ter uredili okolico cerkve. Takrat je mimo Rajsarjeve gostilne od kamnoloma do Pörge bila speljana ozkotirna železnica, po kateri so v rudarskih vozičkih dovažali kamen iz kamnoloma in z njim gradili. Vse to je bilo zgrajeno iz Banovinskega bednostnega sklada leta 1935, o čemer priča tudi vklesana ploščica na mostu pri Juhnovih. Krediti iz bednostnega sklada so med leti 1933 in 1936 bili namenjeni za gradnjo cest in vodovodov, iz njega so šli tudi prispevki za reveže.

Žökšov kamnolom je po Pavlu prevzel sin Rudolf Žökš z ženo Ano. Rudolf je imel tovornjak in je kamen razvažal v okoliške vasi, a so mu ga med 2. svetovno vojno zasegli, prav tako avto in konje. Rudolf je odšel v vojno, po vojni pa je le kratek čas delal in kmalu umrl. Žena Ana je nadaljevala delo v kamnolomu, v katerem so delali moški iz okoliških vasi. Takrat še ni bilo potrebno kopati na etaže, kasneje pa je bil tak predpis. Herman je v kamnolomu delal le eno leto, potem se je zaposlil. Nekaj časa je v Žökšovem kamnolomu delal tudi Karel Ropoša, ki pa je začel kopati v svojem kamnolomu, zraven Žökšovega. Tako je zaradi povpraševanja za gradbeni material razširil območje kopanja in nadaljeval obrt. Preko deset let sta obratovala oba kamnoloma, v sedemdesetih letih pa so prenehali kopati.

Alojz Ropoša od Grada 61, sin Karla, nam je razkril, kako je potekalo delo v kamnolomu, v katerem je tudi on delal vse od 14. leta pa do odhoda v vojsko. Ko se je Alojz vrnil iz vojske, se je delo v kamnolomu zmanjševalo, leta 1975 pa so ga zaprli, saj so se začeli uporabljati drugi materiali, predvsem šoder iz Mure in beton.

Žökšov-Ropošev kamnolom pred letom 1970 (foto: arhiv A. Ropoše)

Štamparov kamnolom leta 1985 (foto: arhiv N. Gumilarja)

Za delo v kamnolomu si moral imeti dovoljenje in minerski izpit. Oba kamnoloma sta ga imela. Karel Ropoša je leta 1959 dobil odločbo Sekretariat izvršnega sveta za industrijo in obrt, Rudarsko metal. inšpektorat v Ljubljani, kjer so bili navedeni tudi pogoji in pravila dela v kamnolomu. Minerski izpit je Karel naredil na Ptuju, kamor so hodili tudi po razstrelivo, ki so ga dobili le z dovoljenjem. Razstrelivo so nabavljali v lesenem kovčku. Na začetku so hodili tja z vlakom, kasneje pa z avtom, ki je moral imeti posebno oznako za prevoz eksplozivnih stvari.

V kamnolomih so ročno kopali. Delo sta opravljala po navadi dva človeka, po potrebi trije do štirje, kamen pa so nakladali in odvažali tisti, ki so ga rabili. Po kamen so prišli s konji ali kravami in lesenimi vozovi. Kmetje so si med sabo pomagali in so po kamen prišli skupaj z več vozovi. Na en lesen voz so lahko naložili pol kubika kamnov, to je kakšnih 300 kg oziroma 6

do 7 velikih skal. Več krave niso mogle peljati, pa tudi voz je bil prešibak za večjo težo. Kasneje so vozili s traktorji in dvoosnimi prikolicami, kamor so spravili dva do tri kubike kamenja oziroma do dve toni. Ljudje so kamen naročili preko prevoznikov ali pri lastniku kamnoloma. Po navadi so se po nedeljski maši vse dogovorili in naročili kamen. Kamen so vozili tudi za krajevno skupnost, saj so navažali in utrjevali ceste. Poleg traktorjev so za prevoz uporabljali tudi tovornjake. Prvi tovornjak je imel Karel Žokš, veliko kasneje pa je s tovornjakom vozil tudi Aleksander Kuhar. Kamen so razvažali po goričkih vaseh, do Bodonec, Mačkovec in vse do Murske Sobote.

Alojz Ropoša mi podrobno opiše, kako so pridobivali oziroma trli kamen. Najprej so posekali drevesa, odkrili zemljo in jo počistili do skal. Vrtali so od zgoraj dol, da so naredili etaže. Za vrtnje sta bila potrebna najmanj dva človeka. Bila sta privezana za drevesa nad kamnolomom, da ne bi padla. Eden je sedel na skalah in držal štango (orodje za vrtnje), drug pa je z macolo zabijal po štangi. Štango je po vsakem udarcu za nekaj stopinj zasukal, da sta naredila okroglo luknjo. Štange jim je koval Lenarčič od Grada. V luknjo se je sproti vlivala voda, da so lažje čistili prah iz luknje. To blato so iz luknje čistili z drugo štango, ki je na koncu imela »žlico«. Luknjo, širine okrog 7 cm, so navrtali v globino 1,5 do 2 metra. Do globine nekje 1,2 m so vrtali s kratko štango, nato pa z dolgo štango, dolžine 2,5 metra in naostreno na obeh koncih. To štango je moral kovač vsak teden na novo skovati, da je bila ostra za vrtnje. Navrtano luknjo so nato minirali s kamninitom 1, razstrelivom v obliki palic, dolgih kakšnih 10 cm. Razstrelivo so odmotali, vsuli prah v luknjo in ga s kolom zabili v dno. Tako so dve tretjini luknje napolnili s prahom, v zadnjih 70 cm pa so dali celo razstrelivo (neodmotano). Zgoraj so dodali vžigalno kapico z vžigalno vrvico. Vrvica je gledala iz luknje kakšnih 1 do 1,5 metra. Luknjo so s kolom tesno zatesnili, da je razstrelivo boljše raztrgalo kamne. Vžigalno kapico so kupili v škatli, v kateri je bilo 15 vžigalnih kapic, na vžigalno vrvico pa so jo pritrdili s posebnimi kleščami in nato dali na razstrelivo. Glede na dolžino vrvice so lahko izračunali čas vžiga. Po navadi so imeli okrog 5 minut časa, da so se umaknili. Zavarovati so morali cesto in sebe. Dva sta zaprla cesto na vsaki strani, da ne bi v času miniranja prišli mimo ljudje, eden pa je miniral. Miner je bil privezan z vrvjo na drevo nad mestom miniranja, zato je po prižigu vrvice moral hitro splezati nazaj gor, odstraniti vrv in se zavarovati. Z enim razstrelivom so raztrgali od pet do deset kubikov kamna. Kamenje je po miniranju padlo v dno kamnoloma, kar ni, pa so ročno trgali od skal s t. i. pajserjem. Kamne so nato drobili na manjše kose s špicem in macolo. Kamne so razklali vedno v smeri gub v kamnu. Kamni so imeli težo okrog 50 kg, da sta ga lahko dva dvignila na voz. Doma pa so potem zidarji in delavci kamne sklesali na še manjše kose, odvisno od potrebe.

Orodje za delo v kamnolomu: kramp, kajla z macolo, pajser, žlica za čiščenje lukenj, štanga za vrtnje (foto: D. Krpič)

Vžigalna vrvica, posoda za vžigalne kapice in klešče (foto: D. Krpič)

Delo v kamnolomu se je pričelo zgodaj spomladi, ko je sneg skopnel pa vse do pozne jeseni, dokler se je še gradilo. Pozimi niso delali, ker je bilo brez zaščitne opreme premrzlo za delo z železno štango. Delali so zgodaj zjutraj in proti večeru, v veliki vročini niso delali, ker je bilo na kamnu prevroče, pa tudi z živino v veliki vročini niso vozili. Ob kamnolomu so imeli po navadi postavljeno leseno »šupo«, kjer so shranjevali orodje, malicali in se v njo zatekli ob dežju. V šupi niso smeli shranjevati razstreliva, da ne bi prišlo do nesreče. Razstrelivo so zato shranjevali doma, v kakšni zavarovani omari ali kleti.

V Štamparovem kamnolomu je delal Alojz Sukič na podoben način. Kamne je kasneje trl tudi s kompresorjem, ki ga je rabljenega kupil. Imel je minerski izpit in je v začetku delal v Ropošovem kamnolomu, nato pa kar nekaj let v svojem kamnolomu. V Ropošovem kamnolomu kompresorja niso uporabljali, ker je struktura kamna drugačna in se kamen ni razbil v prah. Ker je kamen bolj kompakten, se je zato dal veliko lepše oblikovati.

V kamnolomu so na delavce prežale tudi razne nevarnosti. Največkrat sta to bila zdrs in padec. Delali so na višini, zato niso smeli imeti vrtoglavice ali strahu pred višino. Delavca,

ki sta vrtala, sta bila z vrvjo privezana za drevo, velikokrat pa tudi ne. Miner je prav tako imel vrv okrog pasu in je moral še hitro plezati, ko je miniral.

Nevarnost so bile tudi poškodbe rok in nog, saj rokavic in druge zaščitne opreme niso imeli. Pri miniranju je bila velika nevarnost padanja kamenja, zato so se morali umakniti vsaj 200 metrov od mesta miniranja. Nevarnost je bila tudi pri nalaganju kamnov na vozove, saj je kamen lahko padel na noge in jih zdrobil ali pa stisnil roke in prste. Žal so se ob takih nevarnih delih dogajale tudi nesreče.

Danes Žokšov-Ropošev in Štamparov kamnolom pričajo o nekdanji kamnoseški obrti - pridobivanju kamna. Štamparov kamnolom je od leta 2004 zaščiten kot naravna vrednota in namenjen turističnim ogledom. V njem so po miniranju ostale visoke stene kamnoloma, ki obdajajo njegovo dno, čez rob kamnoloma pa curlja voda, ki pozimi ustvari pravi mali ledenik. Zanimivo je, da sta oba kamnoloma del nekdanjega kraterja vulkana, vsak na eni strani. V bazaltnem tufu pa se skrivajo minerali olivina. In ker se vulkanski kamnini v kamnolomih razlikujeta, se ju splača ogledati oba. Spoznali boste vulkansko kamnino, posedeli na klopih, ki so lično postavljene za vse obiskovalce, in se spomnili težaškega dela kamnosekov, ki so v preteklosti ročno trgali kamen za gradnjo domov.

Danijela Krpič

Alojz Ropoša pred svojim kamnolomom (foto: D. Krpič)

Kamnolom bazaltnega tufa danes (foto: D. Krpič)

TUČENJE CIGLA

Moja sogovornica I. D. iz Radovec se je ob mojem povabilu na razgovor o izdelavi opeke некоč prav posebno pošalila, češ, kaj pa je to dandanes pomembno. Pa vendarle sem tudi sama na koncu najinega pogovora lahko ugotovila, da to delo stopa že krepko v preteklost. Pa vendarle je tudi takšno delo bilo dokaz, da so se ljudje znali poveseeliti, si priskočiti na pomoč in tako odgnati tegobe, ki jih je prinašalo takratno življenje. Namreč denar zdaleč ni bila najpomembnejša vrednota.

Sam pogovor sva načeli s samo pripravo materiala, ki je bil za končni izdelek izrednega pomena. Zemljo, ki so jo rabili pri izdelavi opeke, so nakopali že jeseni. Prvo opravilo, ki ga je bilo za tovrstno delo potrebno narediti spomladi, je bila priprava osnovnega materiala. Le-ta je moral biti dobro pripravljen. To pomeni, da so morali dodobra pretlačiti zemljo in vodo tako, da se je le ta morala dobro držati skupaj. Material so pripravljali ročno z uporabo orodja in to največkrat moški. Majster, ki je imel pri tem opravilu posebno mesto in delo, je najprej preveril, če je sam material primeren. Sogovornica je pripomnila, da je še kako znal okarati delavce, ki so pripravljali material, če je le ta bil premehak. Tako dobro pripravljen material so dajali v posode, tako imenovane »modle«. Iz »model« so narejeno opeko dali na večjo ravno površino, kjer se je sušila, tudi do nekaj dni. To opravilo so največkrat prevzele prav ženske. To opravilo je moralo biti zelo dobro opravljeno, saj je opeka morala imeti dobro vidne in opazne robove. Če si namreč bil pri tem opravilu nenatančen, se je zgodilo, da opeka ni imela vidnih vogalov. Potrebno pa jo je bilo vsake toliko časa obračati z ene na drugo stran. Ni bilo redko, ko jim je ponagajalo tudi vreme, saj se je ob daljšem obdobju slabšega, deževnega vremena lahko zgodilo, da je opeka raztekla. Po nekaj dneh so jo zlagali v tako imenovane »oslice«. Tako zloženo opeko so pustili vse do jeseni, da se je lepo posušila.

Jeseni, po navadi po veliki maši, so iz teh manjših oslic naredili veliko oslico, jo zamazali z blatom, da ne bi uhajal

Tučenje cigla v Radovcih okrog leta 1965 (foto: arhiv D. Dervarič)

ogenj. Zemljo so zasipali tudi okrog nje. Zelo pomembno opravilo je tako šele sledilo. Da je opeka dobila svojo končno podobo in lepo zapečeno rdeče rjavo barvo, so pod budnim očesom mojstra pod samo oslico kurili vsaj dva dni in to noč in dan. Zelo pomembna je bila tudi vrsta kurjave, kurili so s tako imenovanimi faušami (daljše vezane smrekove, bukove veje). Po dveh do treh dneh so opeko vzeli iz tako imenovane peči in tako tudi zložili. Sogovornica je pripomnila, da delo ni bilo lahko, kot se morda na prvi pogled zdi. V nekaj dneh so namreč ročno izdelali tudi čez tisoč kosov opeke. Šele pozneje je ročno delo zamenjala strojna obdelava opeke s pomočjo izdelanega stroja in traktorja. Tako je delo lažje steklo. Ob vprašanju, koliko opeke je potrebno bilo narediti za eno hišo, sem dobila zelo zanimiv odgovor in sicer, da se po navadi ni gradila naenkrat cela hiša, ampak so ljudje zidali hišo tako, da so najprej naredili sobo ali dve.

Suzana Farič

TUČENCA

Zemlja kot gradbeni material spremlja človeštvo že od nekdaj. Še danes živi po svetu veliko ljudi v hišah, zgrajenih iz zemlje, predvsem v nerazvitem svetu je ta odstotek zelo velik in to predvsem zato, ker so drugi gradbeni materiali nedostopni. Da se je v naših krajih živelo zelo preprosto in v stiku z naravo, priča način gradnje hiš, kot so bile tučenca in cimprana hiša. Naši predniki so za gradbeni material uporabili pač tisto, kar jim je narava v tem predelu nudila in to je bil les, slama, blato, kasneje pa si je gospoda začela graditi domove tudi iz gline ali žgane opeke.

Tučenco ali knjižno slovensko butano hišo še dandanes najdemo po našem Goričkem, a v manjšem številu kot cimpračo. V »tūčencah« je po navadi živel nižji kmečki sloj prebivalstva. Nekatere so še presenetljivo dobro ohranjene, obnovljene in se v njih tudi živi.

Po pripovedovanju starejših so tučenco kljub zelo primitivnem načinu gradnje gradili le poklicani možje. Najprej so nakopali zemljo skupaj z ilovico, jo polili z vodo in zmešali, da je nastalo blato. V blato so namešali slamo in majorja (trpotec, ki je trd kot šibje) in vse skupaj steptali z nogami. Zelo pomembno je bilo razmerje, ker je drugače prišlo do pokanja sten. Vso to »mešanico« so potem dobro zamesili in nabijali z vilami za gnoj. Za same temelje hiše so se izkopali štirje jarki za stene in v njih so potem polagali prej pripravljeno blato v taki obliki in višini, da je potem to predstavljalo steno. To so imenovali coc. Vse skupaj so potem pustili nekaj tednov, da se je ta temeljna stena posušila. Ta isti postopek so nekajkrat ponovili, da so bile stene dovolj visoke in trdne. Na te stene so potem namestili tramove in na njih streho, ki je bila s slamo krita. Bogatejše hiše so kasneje že imele strehe iz kritine. Ko so bili vsi coci posušeni, je prišel še mojster, ki je stene ometal in obelil z apnenim beležem. Spodnji del, do kakih pol metra visoko od zemlje, je po navadi bil

obeljen s pepelom. Pepel je namreč odvrčal, da bi se po stenah vlekla vlaga in kure, ki so se tedaj sprehajala po dvorišču, ga niso kljukale. Taka hiša je bila kasneje sestavljena iz naslednjih prostorov: prednje iže, preklta, künje in zadnje iže. Prvotno pa naj bi po pripovedovanju starejših bile enoprostorne.

Posebnost gradnje nekoč je bila tudi ta, da sta se stanovanjski in gospodarski del stikala pod pravim kotom. Spredej je bilo veliko dvorišče, ki je bilo največkrat zaraščeno s travo. Sredi dvorišča so bili izkopani »stūdenci«, iz katerih so s pomočjo žganih vrčev zajemali vodo.

Res je, da se nam mogoče zdi, da so hiše tipa »tučenca« preproste, preveč »starinske« in v njih ne vidimo lepote, a vprašajmo se, ali smo sedaj bolj srečni, ko se živi v hišah, ki so polne tehnike. In zgodi se, da odpove le ena tehnična stvar in mislimo že, da je konec sveta. Naše hiše bi morale biti naši domovi, ne pa zgradbe, polne najnovejših tehnologije in nakopičenega kiča, s katerimi se potem ponašamo pred sosedi in prijatelji.

Doris Troha

Ohranjena tučenca v Kovačevcih, ki je bila do pred kratkim še naseljena (foto: D. Troha)

CIMPRANA HIŠA

V Prekmurju je v preteklosti osnovno surovino stavbne gradnje predstavljala les. Tako so takrat hiše po vaseh gradili izključno iz lesa. Na tem območju je bila razširjena predvsem gradnja cimpranih hiš (cimprač) in tučanc. Večina cimpranih hiš je bila v obliki črke L (na vogal), vhod v nekatere prostore se je odpiral iz napušča oziroma podstena. Vz dolž hiš so pogosto zgradili verando, ki je ponekod segala tudi na ulično stran hiše.

Poleg stanovanjske hiše je stal nepogrešljivi skedenj iz lesa. Tloris skednja je bil običajno pravokoten, v poznejših obdobjih pa razčlenjen z vmesnimi stenami. Del stavb (npr. hlev) je velikokrat bil pod isto streho z bivalnimi prostori. Pri vogalnih hišah je na eni strani L bila kuhinja in bivalni prostor, na drugi strani vogala pa sta stala skedenj in hlev. Pri hišah v obliki črke U so tvorile vrstični oziroma vogalni bivalni prostori/bivalne in gospodarske zgradbe enoto, katere elementi so medsebojno povezani v različni obliki in meri. K dvorišču je spadal še hlev in samosto-

ječa kamra, zgrajena s podobno tehniko. Poleg skednjev, hlevov in gümel specifične vrste gospodarskih zgradb so predstavljale podkletene, pritlične ali nadstropne kašče, v katerih so shranjevali večjo opremo, žito, včasih pa tudi obleke in dokumente. V pomoč gospodarjenju so služili še manjši objekti, kot so čebelnjaki, svinjaki, pokriti studenci, lope za žganjekuho itd.

Cimprana hiša, ki sem jo sama poznala in v kateri sem nekaj otroških let preživela tudi sama, je bila zgrajena v obliki črke U. Tako je hiša imela značilno dvorišče, ki je bilo orientirano proti jugu. Stanovanjski del in gospodarsko poslopje sta bila pod isto streho, kar je bilo tudi značilno za to vrsto gradnje. Osnovni gradbeni material, iz katerega je bila zgrajena, je bil les, kamen, blato, slamnati odpadni material (pleve...), streha pa je bila iz slame, kasneje pa se je prekrila z opečno kritino (biber). Temelji hiše so bili iz kamna, na kamen so bila položena široko tesana štirio-glata debela iz hrasta in borovega lesa (lesena bruna), ki so bila zložena skladno s tehniko, ki je omogočila trdno povezanost sten. Povezana so bila tako, da iz zunanjega ogla štrleči konci brun oblikujejo nekakšne dvojne stopnice. Na zadnja bruna so bile postavljene kapne lege, na katerih so bili prečni tramovi (stropniki). Streha je bila dvokapna s škarjastim povezjem. Slemena so bila prebita z latami, kjer je bil izrezan nekakšen okrasni vzorec. Vse stene so bile prekriti oziroma namazane s pripravljeno fasadno zmesjo iz blata, vode in slamnatega odpadnega materiala in prebeljene z apnom. Cokl (spodnji rob hiše) je bil prebeljen s sivo barvo, ki je bila pripravljena iz apna in saj (pepela). Ker stene niso bile iz odpornega in preveč obstojnega materiala, je postopek mazanja in beljenja bilo potrebno ponoviti večkrat letno. Pod (tla) in strop v prostorih sta bila lesena, razen v shrambi, kjer zemlja ni bila prekrita, saj se je na ta način ohranjal hlad, ki je bil potreben za daljšo trajnost živil, ki so se tam shranjevale. Tudi hišni prag, po katerem se je vstopilo v stanovanjski del hiše, je bil lesen, medtem ko se v današnjem času gradijo stopnice. Okna so bila zelo majhna in prav tako iz lesa, zato tudi svetlobe v prostorih ni bilo veliko. Na oknih so bila polkna, ki so služila za temnenje prostorov. Če je bil prostor velik, sta bili vgrajeni dve okni. Je pa res, da se je na ta način varčevalo s kurjavo, saj je tako uhajalo manj toplote. Naj povem, da pa je bilo v cimprani hiši zelo toplo.

Hiša je bila sestavljena iz bivalnega in gospodarskega dela objekta. Stanovanjski in gospodarski del je povezoval t.i. trnac, tj. nadkrit povezovalni hodnik (nadstrešek), ki se je raztezal po celotni dolžini linije gospodarskega dela objekta. Bivalni prostori so se nahajali na obcestni strani hiše, kjer je bil prekl oz. predsoba, kuhinja, skupna spalnica, špajzba oz. shramba. Kuhinja je bila zelo majhna, v njej je bil tudi kuhinjski kotel, ki pa se, kar jaz pomnim, ni več uporabljala. Soba oz. spalnica je bila velika, saj je v njej spala vsa družina. Špajzba je bila na severni strani hiše, verjetno iz razloga, da je bila bolj hladna in je služila shrambi prehranskih izdelkov.

Gospodarski del hiše je bil razdeljen na več prostorov:

vinska klet, klet za shrambo kmetijskih pridelkov, štala oz. hlev za govedo, svinjak, gümla in drvarnica. Vinska klet je služila predvsem shrambi pridelanega mošta in vina. Klet za shrambo kmetijskih pridelkov je bila namenjena shranjevanju prehrane za živino. Štala in svinjak sta bila drug ob drugem, saj je bilo zanj zgrajeno skupno gnojišče, na zadnji strani gospodarskega dela stavbe. K temu delu je bila dograjena gümla, ki je bila na lesenih stebrih in obita z lesenimi latami (letvicami). Služila je spravilu krme, stele in slame. Na koncu pa je bila še drvarnica. Hiša je bila še pred dobrimi tremi desetletji moj dom, kjer sem prebela svoje brezskrbno otroštvo, vendar lahko zatrdim, da je bilo življenje v njej, čeprav je bila skromna, zelo prijetno in zadovoljno.

Ne glede na to, ali je hiša skromno grajena, hiša sama po sebi je bogata, če v njej biva prijaznost, toplina ljudi, ki v njej bivajo. Torej, ne ocenjujte hiše od zunaj, šteje kakšni ljudje živijo v njej.

Tatjana Grah

Domačija Šlosarjevih – Grad 118 je cimprana hiša (foto: N. Gumilar)

LITERARNI DOSEŽKI UČENCEV

Mladi literati OŠ Grad so v šolskem letu 2015/16 osvojili 10 državnih priznanj. Nagrade so prejeli:

- **Tina Vidonja** – zmagovalka državnega literarnega natečaja Mladost v močvirju v kategoriji osmošolcev
- **Špela Makari** – zmagovalka državnega literarnega natečaja Mladost v močvirju v kategoriji sedmošolcev
- **Ines Šišič** – zmagovalka vseslovenskega literarnega triatlona v Vrbi na Gorenjskem
- **Zarja Škaper** in **Špela Makari** – 2. mesto na EU natečaju Obrazi Evrope
- **Marvin Banko** – nagrajenec likovnega natečaja Moja domovina – Od zrna do kruha v Ljubljani
- **Marvin Banko** – 2. mesto na literarnem natečaju (strip) Gradovi kralja Matjaža v Črni na Koroškem
- **Špela Cör** in **Alex Horvat** – nagrajenca državnega literarnega natečaja Moja domovina – Od zrna do kruha

- **Špela Cör, Vita Čurman, Maja Klement, Neža Klement, Tina Vidonja** – dobitniki srebrnega priznanja v kategoriji osmošolcev za filmček Kaj je sreča
- **Melisa Sever, Zarja Škaper, Eva Zdravec** – srebrno priznanje v kategoriji sedmošolcev za film Razmetana soba
- **Tina Vidonja** – dobitnica nagrade Muzeja novejšje slovenske zgodovine v Ljubljani.
- Marija Štesl, mentorica literarnega krožka

RAZCVET EVROPE

Sedela sem na postelji in razmišljala.
Slavja na gori Olimp je bilo konec.
Zajela me je čudna melanholija.
Kako sem sploh prišla med bogove?

Sem namreč hči feničanskega kralja Agenorja.
Med izbrance Olimpa me je pripeljal Zevs, ki se je zaljubil vame.

Dobro se spominjam tistega popoldneva.
S prijateljicami smo se družile in igrale na travniku, ko se je od nikoder pojavil prekrasen bel bik. Najprej smo se ga bale, a se nam je previdno približal.

Bil je nadvse prijazen, njegovi rogovi so bili oviti s kito prekrasnega, omamno dišečega cvetja. Sklanjal se je in se nam dobrikal, češ, naj ga zajahamo.

Premamil me je!

A ko sem sedla nanj ...

Pognal se je v dir, ne da bi počakal na moje prijateljice. Zaman sem rotila, molila in prosila.

Odnesel me je na neznan otok.

Ko me je odložil, je otresel svojo glavo in se spremenil v mladeniča.

Povedal mi je, da je vladar otoka Kreta in mi ponudil varstvo, če se z njim poročim.

Ker nisem imela kam, sem privolila.

Naslednje jutro me je obiskala boginja Atena.

Razložila mi je, da sem s poroko postala nesmrtna.

Od takrat je minilo že več tisoč let.

Le kako se v 20. stoletju godi mojim sorodnikom na Zemlji?

Kaj, če bi šla pogledat, kakšen je kraj, kjer sem nekoč živela?

Dvignila sem se med oblake.

Nekaj časa sem se sprehajala po mehkem belem puhu in zasanjano zrla tja dol.

A sem nenadoma ugotovila, da nisem več sama.

Do mojih ušes je namreč priplaval zloben hehet.

Pod mano so se zbirala majhna bradata bitja, ogrnjena v raznobarvne pelerine, z visokimi kapami na glavah.

Škrati?

Kaj pa zdaj?

Niso ravno miroljubni, pa še za največje nagajivce veljajo!

To gotovo ne pomeni nič dobrega.

Spustila sem se malo niže, da bi bolje slišala in poskušala ugotoviti, komu in kaj govorijo.

Ojoj!

Sedeli so na ramenih voditeljev evropskih držav.

Prisluhnila se njihov njihovemu šepetu:

»Poglej, gospod ..., najpametnejši, najboljši in najmočnejši voditelj si!

Tvoja država bi morala biti največja, najlepša, najbogatejša. Zaslužiš si!

Zakaj bi se oziral na druge?

Izkoristi jih, zavladaj drugim!

In voditelji so jih poslušali.

Začel je Hitler, na čigar ramenu je sedel Zloboškrat, brezobziren, nasilen, brezkompromisen vodja vseh škrtajih zlobnežev.

Bitke!

Najprej besede, manipulacije, nato je spregovorilo orožje.

Bliskalo se je in gremelo.

A tega grmenje ni povzročal Zevs, ampak letala, topovi in topovske krogle, ki so si jih narodi »podajali« med seboj.

Moje srce je napolnila bridkost.

Zakaj?

Zakaj so škrtati hoteli, da se narodni voditelji spopadajo, da trpi nedolžno ljudstvo?

Kaj naj storim?

Kako naj jim pomagam?

Obupana sem obsedla na oblaku.

A tega nisem mogla dolgo gledati.

Že vem!

Za pomoč bom prosila vile, skrivnostne bele žene, ki čuvaja zaklade biserov in zlata ter ... Srca!

Rade mi bodo pomagale, saj so največje in najmočnejše zagovornice nedolžnosti in ljubezni.

In že so bile ob meni. Za vsako državo ena.

Vodja – Mirovila – se je brž odvrtila do japonskega voditelja in mu »naročila« brezpogojno kapitulacijo.

Nato smo si podale roke.

Sklenile smo krog.

Temne oblake, bliske in grom je zamenjalo dvanajst zvezd.

Takoj zatem se je utrgal kos temnomodrega neba in ovil naše roke. Nanj so sedle zvezde.

Zastava z dvanajstimi zvezdami se je dvignila in prekrila celino. Vile so dvignile svoje lepe nožice in se vrnil v sklance votline mogočnih gora, da bi še naprej čuvale zaklade naših dedov. Za vsak slučaj!

Le Mirovila ni mirovala.

Poletela je do francoskega zunanjega ministra.

Ker nisem bila dovolj pozorna, sem preslišala, o čem sta se pogovarjala.

Pa saj ni važno! Pomembno je le to, da so države Evrope na njegovo pobudo odslej svoje moči namesto v orožje vlagale v proizvodnjo premoga in jekla.

Takoj se je začela razvijati industrija.

Meje so se rušile.

Nato sem se ozrla k nogam.

Vile so s sabo prinesle velike vreče. Nisem vedela, kaj se skriva v njih, dokler jih nisem odprla. V njih je bil denar.

Naj ga vržem med ljudi?

In sem ga.

Ko se je vrtinčil po zraku, se je nanj zarisal moj obraz.

Nasmehnila sem se.

Tudi škrtati so se potuhnili nazaj v svoje luknje. Ker sem jih premagala, so mi nadeli ime boginja Evropa. Mirno sem se lahko vrnila na Olimp. Umaknila sem se v svojo sobo in skušala zaspati. Evropo sem rešila pred katastrofo!

Proslavljam z drugimi bogovi in vilami, veselje nikoli ne mine ...

Čez nekaj desetletij sem se odločila, da bom spet pogledala, kako deluje Evropa.

Gotovo je v razcvetu.

Zasanjano pohajkujem med oblaki, sanjarim o lepotah narave, nenadoma pa ...

Vsa prestrašena, razočarana in začudena ostrmim. Moj načrt ne deluje več.

Le kam je izginila vsa tista pozitivna energija, kako je prišlo do takega preobrata?

Nekaj časa sem tuhtala, nato sem sklicala nujen, krizni sestanek.

Vil in bogov, rojenic in sojenic!

Vsi začudeno gledajo, ko me vidijo tako zaskrbljeno.

Ko se malce umirim, zberem pogum in začnem:

Poglejte, vidite tiste kupe denarja?

To so davčne oaze.

Finančni mogotci, direktorji in bankirji so denar vzeli delavcem, ki za minimalno plačo delajo po deset in več ur, njihovi otroci so prepuščeni cestam, računalnikom in televiziji. Skrivajo se pred prijatelji, saj nočejo priznati, da jim grozi revščina.

Mladina se šola, a ne dobi dela, zato se vdaja alkoholu, cigaretam ali še huje, mamilom.

Ta pa vodijo v kriminal.

A to še ni vse.

Vse pogosteje prihaja do samomorilskih napadov, veliko ljudi je ubitih, še več hudo ranjenih, povsod vlada katastrofa.

Vidite tiste kolone ljudi, ki se vijejo iz države v državo?

To so begunci. Večina jih prihaja iz ozemlja moje nekdanje domovine. Ta je zdaj v ruševinah.

Njihovi domovi so uničeni, vzela jih je vojna.

V Evropo gredo iskat boljšega življenja.

A jih moja ljuba Evropa ne mara. Države se obdajajo z bodečimi žicami, voditelje skrbi le kapital, za preprostega človeka jim ni mar.

Na žalost so med begunci tudi teroristi, ki vero izkoriščajo za to, da pokažejo svojo moč in slo po uničenju.

Veliko ljudi je na robu obupa, ostali so brez dela, bolni si ne morejo privoščiti počitka, saj se bojijo, da boi ostali brez službe.

Kaj torej storiti?

Vsi molče sklanjamo glave.

Moje srce gori.

V žalosti, nemoči in besu.

Nenadoma pa ...

Zapihal je veter. Prijeten in nežen.

Obdali so nas duhovi. Obljubili so, da bodo razsvetlili državnike.

Prepovedali bodo uničevanje narave, zraka in vode.

Mladi bodo delali v naravovarstvenih podjetjih, skrbeli bodo za naravo in zdravo hrano.

Urejali bodo sadovnjake, redili živali in obdelovali polja. Med delom si bodo privoščili počitek s sosedom, spili skodelico čaja ali kave ter se pogovorili o tem, kako združiti moči, da bi čim lepše in složneje živeli.

Brez očitkov, kreganja, prikriivanja in zahrbtnega delovanja. Če bodo dobrine, ki se skrivajo v črnih luknjah, pravično razdeljene, jih bo za vse dovolj.

Zdaj sem si oddahnila.

A preden smo se razšli, sem duhovom zaupala še svojo največjo željo.

Goreče sem zašepetala: » Prosim, razsvetlite velesile, naj ustavijo vojne, predvsem v moji rodni Siriji, Afganistanu, Somaliji in Sudanu. Med različnimi verami, strankami in sektami vsega sveta naj zavladata sloga in mir, da se bodo begunci lahko spet srečni vrnil tja, kjer je ostal košček njihovega srca!«

Špela Makari in Zarja Škaper, 7. razred

ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG

V mesecu marcu se je na Osnovni šoli Grad nadaljevalo izvajanje projekta Zdrav življenjski slog. Učenci, vključeni v projekt, imajo dodatne ure športa. Program učencem omogoča, da spoznavajo nove športne panoge, urijo že usvojeno športno znanje in kar je najpomembnejše, šport doživljajo kot sprostitiv in zabavo. Vključitev učencev v projekt staršem ne predstavlja finančne obremenitve, saj so vse aktivnosti, v katere so učenci vključeni, brezplačne. Udeležili smo se pohodov, ki so jih organizirala okoliška društva (Športno društvo Dolič, Športno društvo Vidonci, Športno društvo Kovačevci, Zavod za upravljanje kulturne dediščine Grad, Športno rekreacijsko društvo Dolnji Slaveči, Društvo žena in deklet Kruplivnik). Učenci so na pohodih spoznavali lastne kraje, njihove naravne lepote in se obenem gibali v naravi.

V mesec juniju in juliju smo organizirali plavalne aktivnosti v termah 3000. Udeležilo se ga je veliko število učencev. Z učenci smo urili plavalno tehniko, igrali nogomet, badminton in odbojko na mivki.

Damjan Grah, vodja projekta Zdrav življenjski slog

Plavalne aktivnosti v Termah 3000 (foto: D. Grah)

ŠPORTNI DOSEŽKI

Tudi v drugem delu šolskega leta so se učenci OŠ Grad, skupaj z mentorico, udeležili šolskih športnih tekmovanj. V mesecu maju smo se tako udeležili osnovnošolskega tekmovanja v atletiki, kjer že tradicionalno dosegamo dobre rezultate.

Na medobčinskem posamičnem tekmovanju iz atletike v Murski Soboti, ki je potekalo 6. maja 2016 na OŠ I., so učenci dosegli naslednje rezultate:

1. Kategorija starejše deklice

- Robertina Ferencek, suvanje krogle – 1. mesto
- Ema Horvat, skok v daljino – 1. mesto
- Tjaša Gumilar, tek na 60 m – 9. mesto
- Tina Gjergjek, met vorteksa – 1. mesto
- Ines Šišić, suvanje krogle – 2. mesto
- Štafeta 4 x 100 m (Tjaša G., Tina G., Ema H. in Jožica F.) – 3. mesto
- Maja Klement, skok v višino – 5. mesto
- Samanta Sever, suvanje krogle – 4. mesto.

2. Kategorija starejši dečki

- Žan Topolak Dervarič, skok v višino – 6. mesto
- Sašo Grah, skok v višino – 7. mesto
- Tomaž Ficko, suvanje krogle – 8. mesto
- Denis Pelcar, suvanje krogle – 2. mesto
- Luka Marič, tek na 300 m – 3. mesto
- Dominik Šlemer, tek na 1000 m – 7. mesto
- Štafeta 4 x 100 m (Luka M., Žan T. D., Marsel I., Sašo G.) – 4. mesto

3. Kategorija mlajše deklice

- Jožica Franc, tek na 600 m – 2. mesto
- Eva Zdravec, skok v višino – 6. mesto
- Zarja Škaper, skok v višino – 7. mesto

4. Kategorija mlajši dečki

- Alex Horvat, tek na 600 m – 6. mesto
- Jožef Franc, tek na 600 m – 7. mesto
- Marsel Inašič, skok v daljino – 2. mesto

Ema Horvat in Tina Gjergjek, obe 1. mesto (foto: A. Horvat)

Na področnem posamičnem tekmovanju iz atletike v Murski Soboti, ki je potekalo 13. maja 2016 na OŠ I., so učenci dosegli naslednje rezultate:

1. Kategorija mlajši dečki

- Marsel Inašič, skok v daljino – 6. mesto

2. Kategorija mlajše deklice

- Jožica Franc, tek na 600 m – 4. mesto

3. Kategorija starejši dečki

- Luka Marič, tek na 300 m – 4. mesto
- Denis Pelcar, suvanje krogle – 3. mesto

4. Kategorija starejše deklice

- Ema Horvat, skok v daljino – 2. mesto
- Tina Gjergjek, met vorteksa – 1. mesto
- Robertina Ferencek, suvanje krogle – 4. mesto
- Ines Šišić, suvanje krogle – 5. mesto
- Samanta Sever, suvanje krogle – 9. mesto
- Štafeta 4 x 100 m (Tjaša G., Tina G., Ema H., Jožica F.) – 2. mesto

Tina Gjergjek se je uvrstila na državno tekmovanje, ki je potekalo 8. junija 2016 v Kopru. Zasedla je 13. mesto v metu vorteksa.

Mentorica Anita Horvat

Denis Pelcar, 2. mesto v suvanju krogle (foto: A. H.)

KAJ VEŠ O PROMETU

V soboto, 28. maja 2016, je na površinah in okolici OŠ Poljane nad Škofjo Loko potekalo 25. državno tekmovanje Kaj veš o prometu. Tekmovanje je organizirala Javna agencija RS za varnost prometa v sodelovanju s tamkajšnje osnovno šolo ter Občinskim Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Gorenja vas - Poljane. Tekmovanje Kaj veš o prometu je sestavljeno iz preverjanja teoretičnega znanja prometnih predpisov, spretnostne vožnje na poligonu ter praktične vožnje v dejanskem prometu.

V okviru šolskih tekmovanj je v letošnjem šolskem letu sodelovalo 138 osnovnih šol, v sistem tekmovanj Kaj veš o prometu pa je bilo vključenih skupno 1.223 učencev ter vključno s kolesarskimi izpiti 954 osnovnošolskih učiteljev in mentorjev prometne vzgoje. Izvedenih je bilo tudi 39 regijskih (kvalifikacijskih) tekmovanj, kjer je sodelovalo

preko 80 občin, samo najboljši tekmovalci pa so se lahko uvrstili na državno raven. Letošnjega 25. državnega tekmovanja se je tako udeležilo 54 učencev kolesarjev ter 8 učencev tekmovalcev s kolesi z motorjem.

Učenec 9. razreda Metod Kuhar se je na omenjenem tekmovanju uvrstil na odlično 3. mesto ter prejel bronasto medaljo.

Da je delo z mladimi kolesarji na našem področju nadvse uspešno, je potrdil s svojim uspehom Niki Časar iz sosednje OŠ Kuzma, ki je osvojil 1. mesto in postal državni prvak. Tekmovalca sta namreč del priprav na tekmovanje, pri katerih nam je pomagal policist Denis Šeruga, izvajala skupaj.

Karel Šalamon, mentor prometnega krožka

Metod Kuhar (desno) je osvojil 3. mesto na tekmovanju (foto: K. Š.)

V FIESI SMO SE IMELI LEPO

Učenci 7. in 8. razreda OŠ Grad smo od 6. do 10. junija 2016 preživeli v domu Breženka v Fiesi, kjer smo se udeležili šole v naravi. Teden je bil naporen, a zelo zanimiv. Vse skupaj se je začelo po našem prihodu s kosilom, ko smo si po štiriurni vožnji znova nabrali moči. In že so se začele dejavnosti. Najprej je bila na vrsti morska biologija in spoznavanje življenja v obalnem pasu, zvečer pa še krajši sprehod. V torek smo se takoj zjutraj peš odpravili v Piran, kjer nas je že čakala ladjica, ki nas je odpeljala do Sečoveljskih solin. Tam smo natančneje spoznali preteklost in sedanost solinarstva. Popoldne je bila na vrsti že nova avantura, in sicer vožnja s kanuji. Zapeljali smo se ob obali in si na poti ogledali še gojišča školjk. Po vrnitvi je sledilo čofotanje v morju, ki je imelo že dobrih 22 stopinj.

V sredo smo imeli na urniku raziskovanje morskih alg in spoznavanje slovenske Istre in njenih zanimivosti. Popol-

dne smo izkoristili zadnji vroč dan za kopanje, po večerji pa je sledil še sprehod do Pirana, da smo potem zvečer lažje zaspali. In že je napočil četrtek, ki pa je bil žal deževen, zato smo ves dan preživeli v domu. Dopoldne smo si ogledali film o jezerih v Fiesi, popoldne pa smo sami očistili sveže školjke klapavice in jih s pomočjo učitelja tudi pripravili na buzaru. Sledilo je pokušanje školjk, nad katerimi smo bili vsi navdušeni. In končno je prišel tako pričakovani četrtkov večer in zabava s plesom. Takrat smo se tudi malo bolje spoznali z našimi sostanovalci, učenci OŠ Kapela. Naš zadnji dan šole v naravi je bil kljub še naprej slabemu vremenu športno obarvan, saj smo izvedli orientacijski pohod v okolici doma in tako ponovili vse, kar smo se v teh dneh naučili. Pred odhodom je sledil še ogled kulturnih in zgodovinskih znamenitosti Pirana in priložnost za nakupovanje.

In prišel je čas za odhod proti domu. Slovo je bilo težko, ker so se med nami in učenci OŠ Kapela spletle prijateljske vezi.

Maja Klement, 8. razred

Tina in Dominik sta nam pripravila zelo okusne školjke (foto: A. Tuškei)

KRIŽEM KAPICA IN MEDVEDEK HENRY

V nedeljo, 8. maja, se je uradno pričel letošnji Teden Rdečega križa Slovenije in kot vemo, je bila v Gradcu v Beli krajini okrogla miza z naslovom »Povsod in za vsakogar. Že 150 let!«, kajti v tem kraju je 18. junija 1944, na tedaj osvobojenem slovenskem ozemlju v času 2. svetovne vojne bila sklicana skupščina Rdečega križa Slovenije, ki jo je sklicalo predsedstvo Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta v sodelovanju z Glavnim štabom narodnoosvobodilne vojske Slovenije.

Dan pred tem so štiri območna združenja Rdečega križa Slovenije v Pomurju (Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer in Murska Sobota) pripravila priložnostno razstavo v galeriji Anteja Trstenjaka v Ljutomeru ter bogato kulturno prireditev v Kulturnem domu Ljutomer.

Na drugi delovni dan po Tednu Rdečega križa Slovenije,

17. maja, pa je na Osnovni šoli Grad enajsterica drugošolk in drugošolcev, pri razredničarki Metki Recek, prisluhnila dolgoletnemu aktivistu RK Filipu Matko Ficko, ki je šolar-kam in šolarjem vlogo in namen humanega poslanstva Rdečega križa približal v obliki zgodbi o Križem kapici. Območno združenje Rdečega križa Slovenije v Murski Soboti je vsem drugošolkam in drugošolcem podarilo zloženko Križem kapica, balonček RK ter komplet šolskih barvic.

Drugošolci pred tablo z narisano Križem kapico (foto: F. M. Ficko)

Obisk aktivista in predavatelja RK se je nadaljeval v vrtcu, kjer so se ob vzgojiteljici Ireni Hüll ter ostalih vzgojiteljicah zbrali vsi najmlajši ter prisluhnilo zgodbi pod naslovom Medvedek Henry. Aktivno so malčki pri zgodbi sodelovali s plišastimi gozdnimi živalcami ter pri gradnji gozdne bolnišnice za živali. Tako jim je bila približana vloga Rdečega križa.

Sledilo je še predavanje o različnih oblikah zasvojenosti (alkoholizem, kadiilstvo, droge) učenkam in učencem osmega razreda. Ob odsotnosti razredničarke Anite Horvat se je pridružil ravnatelj OŠ Grad, Viktor Navotnik, ki je kot aktivni športnik in krvodajalec iz lastnih izkušenj lahko mladim predstavil pomembno vlogo Rdečega križa na področjih, kot so: krvodajalstvo, socialna pomoč (zbiranje pomoči za socialno ogrožene ali begunce in migrante) ter izobraževanje za dajanje prve medicinske pomoči.

Obisk v vrtcu (foto: F. M. Ficko)

Pomoč medvedka Henryja gozdnim živalicam (foto: F. M. Ficko)

SREČANJE ŽUPANJ

V Sloveniji imamo 212 občin in šestnajst od teh vodijo županje. To je manj kot deset odstotkov - malo, a še vedno več kot leta poprej. Tako je v Šmarješki občini potekalo 4. srečanje slovenskih županj v mandatu 2014-2018. Županje so se rade odzvale povabilu, saj se na takšnih druženjih spoznavajo, pa tudi izmenjujejo izkušnje iz lokalne politike, ki jim pomagajo pri delu. Letos je bilo županj, ki to pomembno funkcijo opravljajo prvič, kar šest.

Srečanja se je udeležila tudi naša županja Cvetka Ficko. Županje so bile dobrodošlice najprej deležne v prostorih občinske uprave, nato pa so se mudile v Beli Cerkvi, kjer so jih z značilno vinjevrško pogačo pogostile pridne članice Društva podeželskih žena Bela Cerkev ter maskota, škrat Vini. Ogledale so si Hišo žive dediščine, ki jo je občini lani uspelo zgraditi s pomočjo nepovratnih evropskih sredstev. Hiša je danes zelo živa in je središče bogatega društvenega dogajanja, kar so spoznale tudi gostje. Najprej so si ogledale promocijski filmček občine, nato pa so se razdelile v dve skupini. Sodelovale so v delavnici peke kruha - vsaka je domov odšla s svojim hlebčkom. Ogledale so si tudi nov prizidek šmarješkega vrtca. Skupaj so ugotovile, da so lahko ravno tako uspešne kot moški v politiki, le upati si morajo in biti vztrajne, zato upajo, da se bo njihovim vrstam pridružilo še več žensk, k čemur bodo gotovo pripomogle tudi ženske kvote v politiki.

Mihaela Žököš

Na delavnici peke kruha (foto: arhiv občine)

TUDI GORIČANCI ZNAMO SMUČATI

Drugi vikend v mesecu marcu se je na avstrijskem smučišču Weinebene (avstrijska Koroška) odvijalo prvenstvo Pomurja v veleslalomu. Med konkurenco domačih smučarjev je prvo mesto usvojila domačinka, Larisa Kočar od Grada 33a, ki je s skupnim časom 01:21,69 dosegla svoj najboljši rezultat. Poleg nje so se v ženski kategoriji pomerile tudi Lara Čurman, Sonja Kočar in Vita Čurman, vse od Grada. Prav tako pa so se v vožnji med belimi količki pomerili tudi moški. V moški kategoriji je svoj drugi najboljši čas dosegel domačin Stanko Čurman, ki mu je samo za nekaj stotink sekunde ušel prvi čas.

Vsem obetavnim smučarjem in smučarkam iz naše občine iskrene čestitke in držimo pesti že za naslednjo sezono.

Nino Gumilar

Zmagovalka Larisa Kočar, najboljša pomurska veleslalomistka (pomurec.com)

ZAKLJUČEK ZIMSKE REKREACIJE

Vsako leto v zimskih mesecih poteka v telovadnici OŠ Grad rekreacija. Tudi to zimo se je rekreacije od novembra do marca udeleževalo okrog 34 občanov. Rekreacija je potekala dvakrat tedensko, kjer so občani v enourni

Na zaključnem pohodu po dolini Ledave (foto: D. Bauer)

rekreaciji delali pilatesove in druge vaje, se razgibali in naredili nekaj za svoje telo. Zimsko rekreacijo vsako leto zaključimo s pohodom pred velikonočnimi prazniki. Letos je ta pohod potekal 17. marca po dolini Ledave. Pohodniki smo pot pričeli v Večeslavcih, šli ob Ledavi do Rogašovec, kjer je bil postanek, nato pa nazaj do Večeslavce, kjer smo se okrepčali. Končnega pohoda se je udeležilo 27 občanov. Druženje se je ob hrani in pijači nadaljevalo, tam pa smo že delali načrte za naslednjo zimo, ko se bomo spet pridružili gibanju in rekreaciji. Pridružite se nam lahko vsi občani, ki želite nekaj storiti za svoje telo in se razgibati tudi v mrzlih dneh.

Darinka Bauer

POMLAD V VULKANIJI

Na velikonočno soboto, 26. marca 2016, smo za vse obiskovalce Vulkanije pripravili prav poseben program. Krtek Oli je v okolici Vulkanije čez noč skrival velikonočne pirhe in vsi, ki so ga na ta dan obiskali, so jih lahko iskali. V Lednarjevi usnjarni na podstrešju smo pripravili prostor za velikonočno delavnico, kjer so otroci barvali krtka Olija, izdelovali velikonočnega zajčka, reševali Olijeve uganke in barvali pirhe in druge vulkanske pobarvanke. Preden pa smo se poslovili, je krtek Oli vsem zaželel še lep preostanek velikonočnih praznikov. Delavnice se je udeležilo približno 40 otrok.

V mesecu aprilu smo polepšali okolico Lednarjeve usnjarne, saj smo v gredi pred vhodom zasadili sivko. Sivka pridno raste, odganja mrčes in s svojim prijetnim vonjem pozdravlja vse obiskovalce.

V Vulkaniji lahko vsi otroci praznujejo tudi svoj rojstni dan. S svojimi prijatelji lahko obišejo Olija v njegovem podzemlju, na delavnici izdelujejo vulkan ali nakit iz mineralov, se igrajo vulkanske igre ali aktivno preživijo urico v kamnolomu bazaltne tufa. Starši, ponudite otroku drugačno praznovanje rojstnega dne. Pridite k Oliju, kjer vas čaka prava vulkanska dogodivščina.

Anita Špilak Benko

Otroci okrog Vulkanije iskali jajčka, ki jih je krtek Oli skrival (foto: pomurec.com)

SREČANJE ZAKONCEV JUBILANTOV

Na velikonočni ponedeljek je v grački cerkvi Marije Vnebovzete osem zakonskih jubilarntov obhajalo okroglo obletnice porok. S procesijo so slovesno vstopili v cerkev pred Marijin oltar, kot so to naredili že na svoj poročni dan. Med sveto mašo so obnovili zakonske obljube in si prisegli zvestobo še naprej, da bi tako doživeli še mnogo okroglih obletnic. Najstarejši par je skupaj že zavidljivih 55 let. Po končani slovesnosti je sledilo skupno druženje v župnišču.

Simona Sukič

Zakonci jubilarnti v grački cerkvi (foto: grad.zupnija.info)

BLAGOSLOVITEV KONJ PRI GRADU

Družina Alojza Šinka je v sodelovanju z župnijo Grad, na samo Jurjevo, 24. aprila 2016, organizirala že tradicionalni blagoslov konj. Bogoslužje se je pričelo ob 10. uri na travniku pri Bunderlovem križu pri Gradu.

Po sveti maši je g. župnik blagoslovil 11 konj, žrebička in njihove rejce iz vasi Grad, Kruplivnik, Vidonci, Beznovci, Korovci, Krašči in Kuštanovci. Pri blagoslovu se je zbralo veliko ljudi, predvsem nedeljskih vernikov.

Simona Sukič

Župnik Marko Magdič je blagoslovil konje in njihove lastnike (foto: grad.zupnija.info)

DELOVNO ČISTILNA AKCIJA V RADOVCIH

Urejenost okolice doma nam vsem prav gotovo veliko pove in seveda tudi pomeni. Ker je Gasilski dom eden od pomembnejših objektov v vasi, je prav, da le temu posvetimo tudi večjo pozornost in skrb. Prav gotovo je pomembno, da ga krasi tudi lepa okolica. Ker se slednjega vaščani Radovec prav gotovo dobro zavedamo, smo se 23. aprila 2016 lotili tudi organizacije in izvedbe delovno čistilne akcije. Delo nam je prav gotovo že navsezgodaj polepšal topel pomladanski dan, ki nas je napolnil s še več volje in energije.

Tako so se vaščani že zgodaj dopoldan zbrali dobre volje pred gasilskim domom. Tako kot vselej so se po dobro organiziranem dogovoru lotili čiščenja okolice gasilskega doma. Poskrbeli pa so tudi, da bodo v hladnejših dnevih prireditve še bolj prijetne. Tako so namreč poskrbeli tudi za kurjavo. Seveda pa delo ni steklo brez dobre volje, obilico humorja, brez dobre kapljice in hrane, za katero so poskrbeli po koncu dela kar sami. Pa saj so si vse to tudi pridno zaslužili z delom.

Suzana Farič

Zbrani na delovno čistilni akciji (foto: Jernej Rumež)

POHOD PO MOTOVILCIH

Društvo za rekreacijo in sprostitev "PEŠKI" iz Motovilcev je organiziralo svoj tradicionalni, že 15. pohod po Motovilcih. Tudi letos smo v društvu zadovoljni z udeležbo na pohodu. Pohoda se je kljub mnogim drugim prireditvam, ki so

Pohodniki na pohodu po Motovilcih (foto: Bojan Fujs)

DOGAJALO SE JE

se odvijale istočasno v bližnji okolici, udeležilo nekaj čez 70 pohodnikov. Pohodniki so po dosegu cilja svoje druženje nadaljevali v prostorih gasilsko-vaškega doma Motovilci in tako na prijeten, družaben način zaključili nedeljsko popoldne.

Tatjana Grah

KRESOVANJE V KOVAČEVCIH

Tudi letos so se zbrali vaščani Kovačevca, da bi postavili mlaj in zakurili kres ob praznovanju praznika dela. Samo pogostitev, pripravo postavljajna mlaja in samega kresovanja je letos pripravila vaška skupnost Kovačevca pod taktirko predsednika Daniela. Da se vaščani Kovačevca številčno odzovejo, ko se dobro je in pije, se je pokazalo tudi ob letošnjem kresovanju. Veselo vzdušje, ki se je začelo že z samim iskanjem »ustreznega mlaja« se je nadaljevalo pozno v noč.

Doris Troha

Postavljanje mlaja po »kovačevsko« (foto: D. Troha)

MLAJ V KRUPLIVNIKU

Vaščani in vaščanke Kruplivnika smo se tudi letošnje leto na predvečer 1. maja zbrali najprej pri okrepčevalnici Pri belem križu, da bi obeležili praznik s postavitvijo mlaja. Po okraševanju le-tega so močnejši pripadniki moškega spola poskrbeli, da je bil mlaj hitro postavljen. S tem so si seveda zaslužili toplo malico, za katero je bilo poskrbljeno s strani g. Čerpnjaka. Po okrepčilu pa smo se vsi skupaj podali še do vaško-gasilskega doma

in tam postavili tudi tokrat še en mlaj. Sledil je vaški piknik z dobrotami z žara. Ob dobri družbi in prijetnem pogovoru pa čas mine, kot bi trenil.

Tadeja Rajbar

S skupnimi močmi nam je uspelo postaviti mlaj (foto: K. Dervarič)

MLAJ V RADOVCIH

Tudi letos je dediščina življenjskih šeg in navad v našem kraju narekovala, da smo tako kot že vrsto let nazaj, tudi letos vaščani in vaščanke Radovca, na večer pred 1. majem postavili »majpan«, ki krasi gasilski dom Radovci. Močnejši spol je poskrbel, da so že v poznih popoldanskih urah imeli pripravljen »majpan« (tako ga imenujemo vaščani), ki so ga tudi okrasili, kot je to v navadi. Vsi zbrani pa smo v nadaljevanju poskrbeli za to, da smo se imeli lepo, v prijetni družbi, seveda ob dobri hrani in pijači. Zbralo se nas je zelo lepo število vaščanov predvsem z namenom prijetnega druženja v poznopomladanskem večeru.

Suzana Farič

Zbrani ob prvomajskem »majpanu« (foto: J. Sever)

POBIRALNA AKCIJA

Gasilci PGD Dolnji Slaveči so se letos že tretje leto zapored odločili za nabiralno akcijo odpadnega železa. Kot leta poprej smo naše vaščane obiskali ponovno okrog prvomajskih praznikov. Akcije smo se lotili 30. aprila 2016 v dopoldanskih urah, nekatere smo obiskali že dan prej.

Za uspešno izvedbo akcije se predvsem moramo zahvaliti vsem vam, ki ste tako ali drugače pri akciji sodelovali z nami. PGD Dol-

nji Slaveči se res iskreno zahvaljuje vsem vaščanom in vaščankam ter vsem ostalim, ki ste svoje staro železo in akumulatorje odstopili nam, saj se je z akcijo zbralo kar 14 ton odpadnega železa ter nekaj čez 500 kg akumulatorjev. Z nabirko smo poskrbeli za dobro našega okolja in obenem finančno pripomogli domačim gasilcem. Sredstva bomo namenili za opremo in s tem poskrbeli za večjo operativno pripravljenost. Za sodelovanje se vam še enkrat zahvaljujemo in v upanju, da bomo v takih in podobnih akcijah še naprej složno sodelovali, vas pozdravljamo z gasilskim pozdravom »Na pomoč«. Vsem skupaj še enkrat hvala in obilo sončnih žarkov in užitkov v prihajajočih dopustniških dneh.

Mateja Knap

Tudi letos smo nabrali veliko odpadnega železa (foto: M. Knap)

DVA MLAJA NA D. SLAVEČIH

Po končani akciji odpadnega železa se je dan že prevešal v popoldan sobotnega dne. Fantje in možje so se prav kmalu začeli zbirati pred gasilskim domom. 30. april 2016 so tako v celoti izkoristili za druženje in dobra dela. Proti večeru so se odpravili do gozda, kjer so poskrbeli, da smo lahko ponovno občudovali tradicionalno postavitve mlaja. Prvega so postavili pri gasilskem domu, drugega pa zapeljali do gostilne Forjanič, nam domačinom bolj znano k Pütare. Med potjo so jih kot vedno spremljale tudi postojanke. Tako so tudi letos že v poznih urah okrasili še drugi mlaj in ga postavili v višave. Za zaključek je sledila pogostitev v gostilni kot vsa leta poprej. Ob jedi in pijači smo tako pričakali 1. maj – praznik dela. Na ta

Postavljanje mlaja pri Pütare (foto: M. Knap)

dan je bilo v organizaciji ŠRD Dolnji Slaveči načrtovano še tradicionalno kurjenje prvomajskega kresa, a nam je vreme tudi letos zagodlo. Zaradi močnega deževja smo kresovanje prestavili. Kres smo zakurili 7. maja ter se ob domačih dobrotah in dobri kapljici veselili pozno v noč.

Mateja Knap

KUHANJE BOGRAČA V MOTOVILCIH

Vprašanje zadnje aprilske sobote je bilo, katero vino uporabljamo za kuhanje bograča. To je bila ena izmed nalog udeležencev 3. tekmovanja v kuhanju motovilskega bograča.

Tekmovanja se je udeležilo 7 ekip iz okolice, ki so kuhale bograč v kotlih na odprtem ognjišču. Po ocenah Fredija Kranjca in Silva Hüllla je najboljši bograč skuhal ekipa Zeleni zmaj iz Motovilcev. Lahko pa rečem, da je bila odločitev o zmagovalcu težka, saj se nivo skuhanih bogračev vsako leto izboljšuje. Da pa med kuhanjem ni bilo dolgočasno, smo pripravili kratki kviz spretnosti. Tako so tekmovalci reševali zastavljene naloge – stepanje beljaka, splošna vprašanja o kuhanju in okušanje različnih vin. Najboljše se je odrezala ekipa Gor voožgane. In še za konec. Modra Frankinja.

Eva Kolbl

Tekmovalci so reševali kuharske naloge (foto: Jožica Šadl)

MEMORIAL IN KRESOVANJE

Člani ŠD Vidonci smo 30. aprila 2016 priredili že tradicionalni Memorialni turnir v malem nogometu skupaj s kresovanjem.

Na turnirju so letos sodelovale štiri ekipe in sicer Vidonci/Markgrafneusiedl Wien, Bar Kovač, Dengrad in Kovačevci. Zmagovalci turnirja so bili člani ekipe Dengrad. Prizvok mednarodnosti je turnirju dodalo nekaj članov prijateljske ekipe z Dunaja, s katero že več let uspešno sodelujemo. Tudi mi smo se letos s člansko ekipo KMN Vidonci

DOGAJALO SE JE

v soboto, 2. julija, udeležili turnirja na Dunaju, kjer smo zasedli 5. mesto.

Po končanem tekmovalnem delu turnirja sta sledili še prvenstveni veteranski in članski tekmi KMN Vidoncev v malem nogometu. Po končanih tekmah je potekala še podelitev pokalov najboljšim ekipam na turnirju in prižig kresa v počastitev praznika dela. Ob dobri hrani in pijači se je druženje nadaljevalo pozno v noč.

Mitja Sapač

Udeleženci turnirja v Vidoncih (foto: ŠD Vidonci)

Udeleženci turnirja na Dunaju (foto: ŠD Vidonci)

POHOD PO KRUPLIVNIKU

Letos smo pohod po Kruplivniku izvedli v nedeljo, 1. maja. Pohodniki so se zbrali pri vaško-gasilskem domu, ker pa nam vreme ni bilo naklonjeno, so se na pohodniško progo po Kruplivniku podali le posamezniki. Vseeno pa je bilo na vmesnih postajah poskrbljeno za pijačo s hladnimi prigrizki, na končni postaji, ki je bila prav tako pri vaško-gasilskem domu, pa je pohodnike pričakala topla malica. Upamo in želimo si, da nam jo vreme prihodnje leto ne bo zopet zagodlo in se bodo pohodniki lahko podali na pot po nekoliko spremenjeni progi.

Tadeja Rajbar

KRVODAJALSKA AKCIJA

Krajevna organizacija Rdečega križa Grad je v sodelovanju z Osnovno šolo Grad in občino Grad že petič organizirala terensko krvodajalsko akcijo. Odvzem te dragocene tekočine je potekal v petek, 6. maja 2016 od 7. do 11. ure v

telovadnici osnovne šole. Kot že vsa prejšnja leta je tudi letos bil odziv zelo dober. Za to humano gesto se je odločilo 58 ljudi, od tega je 5 krvodajalcev pogum zbralo prvič. Na akciji je bil tudi krvodajalec, ki je kri daroval že 59-krat. Organizatorji se vsem darovalcem zahvaljujemo in želimo, da se prihodnje leto spet vidimo.

Lepo je darovati kri in s tem pomagati sočloveku, kajti nikoli ne veš, kdaj jo boš tudi sam potreboval.

Darinka Bauer

Krvodajalci na OŠ Grad (foto: A. Vrtič)

POHOD PO KOVAČEVCIH

Pohod po Kovačevcih počasi že postaja eden izmed tradicionalnih pohodov, kar se je pokazalo tudi letos na začetku meseca maja.

Lepo vreme, dobra družba in zanimiv teren sta v naše kraje privabila kar 110 pohodnikov od blizu in daleč. Tudi letos je bil pohod vključen v izkaznico pohodnikov po Goričkem. Sama pot je vodila čez doline in planke naše vasi, vmes sta pohodnike pričakali 2 postaji, kjer so se lahko okrepčali, na koncu pa jih je čakala topla malica, ki so jo pričarali naši dobri kuharji. Dobra družba in veselo vzdušje med pohodniki sta na takem pohodu zelo pomembna za uspešno izvedbo prireditve, in tega letos v Kovačevcih zagotovo ni manjkalo, kar se je pokazalo še ob zvokih harmonike in plesu po končanem pohodu. Pohodniki, vidimo se naslednje leto.

Doris Troha

Pohodniki po Kovačevcih (foto: D. Grabar)

BINKOŠTNI POHOD

Že lani smo dejali, da so prazniki hitro potrkali na vrata in se zato tudi pohod odvija tako hitro. A letos smo se na koledarju pomaknili še malo višje. Binkoštni pohod je letos potekal že 15. maja 2016. Tudi letos so se v okviru Binkoštnih pohodov izvajali le trije pohodi, brez sodelovanja Madžarske. Prvi pohod te verige je bil izpeljan v soboto zjutraj v Fürstenfeldu v Avstriji, drugega smo organizirali mi, ŠRD Dolnji Slaveči, tretji pa se je izpeljal na binkoštni ponedeljek ravno tako v sosednji Avstriji, v Rax-Bergnu. Letos se je vreme z nami zgleda kar z veseljem poigralo. Že pri organizaciji kresa nam je zagodlo, nato pa se je slika ponovila še za pohod. Vse dni pred organizacijo pohoda je namreč veliko deževalo in s tem tudi onemogočilo izpeljavo naše zamišljene trase. A smo se potrudili, da smo pohodnikom lahko kljub razmočenemu terenu in deževnemu dnevu nudili prijetno pohodniško nedeljo. Proga se je tudi letos začela in končala v gasilskem domu, kjer je bilo poleg pijače in jedače tudi letos poskrbljeno za sladkosti izpod rok naših članic. Med potjo pa so se lahko okrepčali tudi na dveh postojankah. Kljub deževnemu vremenu nas je obiskalo 94 pohodnikov, ki so prišli iz Avstrije, Nemčije in Italije, poleg domačih seveda. Vsem pohodnikom smo hvaležni za sodelovanje in upamo, da se ponovno srečamo prihodnje leto, seveda v lepšem vremenu.

Mateja Knap

Člani ŠD Kovačevci na Binkoštnem pohodu (foto: M. Knap)

DEFIBRILATOR

Občina Grad je skupaj z darovalci prostovoljnih prispevkov kupila defibrilator in ga namestila na občinsko stavbo, pri vhodu v Krajevni urad.

Defibrilator – Avtomatski eksterni defibrilator (AED) je prenosna elektronska naprava, ki je sposobna zaznati zastoj srca pri človeku. S pomočjo električnega sunka pa lahko srce ponovno požene in s tem reši življenje. Uporaba je varna in enostavna, uporablja ga lahko prav vsak. Sam po sebi pa aparat seveda ne rešuje življenj, je pa izredno dobrodošel dodatek pri oživljanju s pritiski na prsni koš (masažo srca) in umetnim dihanjem. Z oživljanjem z uporabo AED lahko narediš toliko kot celotna reševalna ekipa, ki prispe kasneje in rešiš življenje.

Prednost avtomatskega zunanega defibrilatorja (AED), ki je vedno nameščen na javnem mestu in je tako najbolj priročen ter hiter način pomoči, je, da je prvenstveno namenjen laikom. AED je varna naprava, ki sama prepozna srčni ritem. Če je t.i. defibrilacija potrebna, na to opozori in tistega, ki nudi pomoč, glasovno z navodili vodi skozi celotni postopek oživljanja do prihoda reševalcev. Občinska uprava je organizirala izobraževanje, kako se rokuje s to napravo. Naprava je namenjena vsem, ki bodo pomoč potrebovali, vendar upamo, da bo takih primerov čim manj.

Mihaela Žokš

Udeleženci izobraževanja za delo z defibrilatorjem (foto: M. Žokš)

STARODOBNIKI OBISKALI NAŠO OBČINO

28. maja je potekalo osmo srečanje lastnikov starodobnih vojaških vozil »Pomurje 2016,« ki ga tradicionalno vsako leto pripravlja JEEP club – Veteran Murska Sobota. Udeleženci srečanja, ki se ga je udeležilo 55 starih avtomobilov in motorjev z okoli 120 voznikov in sopotnikov iz Slovenije, Avstrije, Italije, Madžarske in Hrvaške, so uživali v potepanju po Prekmurju. Srečanje se je začelo v Murski Soboti in nato nadaljevalo do Cankove, Kraškega jezera, ogledali so si Sotinski breg, obiskali pa so tudi našo občino Grad, njeno okolico in Vulkanijo. Za to priložnost so se udeleženci srečanja vojaških vozil tudi oblekli v za tisti čas ustrezna vojaška oblačila, kar je dalo pomen in čar srečanju.

Mihaela Žokš

Vojaški starodobniki pri Vulkaniji (foto: A. Špilak Benko)

OBČINSKO GASILSKO TEKMOVANJE

Občinsko gasilsko tekmovanje je potekalo 28. maja 2016, organiziralo ga je Prostovoljno gasilsko društvo iz Vidoncev. Tekmovanje, ki se je odvijalo v Športnem centru Vidonci, je bilo sestavljeno iz trodelnega napada in vaje razvrščanja. Prijavljenih je bilo sedemnajst desetih, od tega pet ženskih A ekip, 7 moških A ekip in dve B ekipi, dve ekipi pionirjev in ena ekipa mladincev. Pri članih A so 1. mesto osvojili PGD Motovilci, 2. mesto PGD Dolnji Slaveči in 3. mesto PGD Grad. Pri članih B so 1. mesto osvojili PGD Motovilci, 2. mesto pa PGD Dolnji Slaveči. V ženski konkurenci so bili rezultati naslednji: 1. mesto je pripadlo članicam ekipe PGD Motovilci, 2. mesto ekipi PGD Vidonci in 3. mesto ekipi PGD Kovačevci. Pri pionirjih so bili prvi PGD Motovilci in drugi PGD Dolnji Slaveči. V kategoriji mladincev pa je sodelovala samo ekipa PGD Motovilec. Obiskovalci prireditve so se ob dobri hrani in pijači ter glasbi zadržali pozno v noč. Uspešno izpeljano tekmovanje pa je rezultat dobrega sodelovanja med domačima društvoma PGD Vidonci in ŠD Vidonci.

Andreja Ferko

Na občinskem gasilskem tekmovanju v Vidoncih (foto: PGD Vidonci)

POHOD PO OLIJEVI VULKANSKI POTI

V soboto, 4. junija 2016, smo v Doživljajskem parku Vulkanija izvedli prvi pohod po Olijevi vulkanski poti. Pohod je potekal po robu kraterja nekdanjega vulkana, ki je imel premer okrog enega kilometra. Pot nas je vodila po cesti severno od gradu na Pepelšček, mimo sadovnjaka do Bežanove grabe, kjer se nam je odprl pogled na celotni krater, katerega rob je na jugu podrl vulkanski izbruh. Nato smo se spustili na drugo stran kraterja in po cesti šli do kamnoloma, ki smo si ga ogledali, ustavili smo se tudi pri Kačovi mlaki, pot pa zaključili pri Vulkaniji. Na poti so se pohodniki na postojanki okrepčali z domačim prigrizkom, na koncu poti pa jih je čakala malica. Na okrog osem kilometrov dolgi poti smo spoznavali geološke in naravne

značilnosti pokrajine, ki jo je izoblikoval gorički vulkan. Pohoda se je udeležilo 34 pohodnikov. Vabilu na pohod so se odzvali tudi trije učenci OŠ Grad z učiteljem, ki so se v okviru projekta Zdrav življenjski slog podali na Olijevo vulkansko pot. Žal je med pohodniki bil le en naš občan, ostali pohodniki pa so bili iz raznih goričkih vasi, saj je pohod bil vključen v izkaznico pohodov po Goričkem. Odzivi pohodnikov so bili pozitivni, so pa predlagali, da bi pohod lahko bil daljši, zato bomo drugo leto v pohod vključili še drug krater nekdanjega vulkana, to je krater, na katerem stoji Kripta. Tako se bomo sprehodili po obeh kraterjih, iz katerih je bruhal zadnji vulkan na Slovenskem – naš gorički vulkan.

Tadeja Krauthaker

Pohodniki na štartu pred Vulkanijo (foto: arhiv ZUKD Grad)

ROMANJE V MEĐUGORJE

Med 6. in 8. junijem smo župljani iz župnij Grad, Kuzma, Sv. Jurij, Cankova in Tišina poromali h Kraljici miru v Međugorje. Na romanju sta nas spremljala domači župnik Marko Magdič in cankovski župnik Ivan Kranjec. Na poti smo molili, peli, se spoznavali in veselo kramljali. Že prvi dan smo obiskali Crnico, hrib, kjer se je Marija prikazala pastirjem. K Mariji je vsak romar ponesel vse svoje misli, želje in prošnje. Naslednji dan smo navsezgodaj šli na križev pot na 520 metrov visok hrib Križevac, po

Romarji pri Mariji na Crnici (foto: arhiv D. K.)

kosilu pa smo obiskali Majčino selo. Ob večerih smo se udeleževali maš ob cerkvi ter se sprehodili okrog cerkve, kjer je vsak našel veliko izbiro raznih verskih in drugih spominkov. Na poti proti domu smo se ustavili še v Makarski, v svetišču Vepric, kjer smo v t.i. hrvaškem Lurdu imeli mašo. Na poti so romarji z župnikoma poskrbeli za obilo hrane in pijače, za kar se jim iskreno zahvaljujemo. Romarji smo se imeli lepo, utrdili smo svojo vero in svoja srca napolnili z upanjem.

Danijela Krpič

IZLET DRUŠTVA SKOURIŠ NA PRIMORSKO

V soboto, 11. junija, smo se člani Društva za razvoj in promocijo turizma Občine Grad »Skouriš« odpravili na izlet na Primorsko. Naša prva postaja je bila Luka Koper. Z vodičem, zaposlenim v Luki Koper, smo spoznali proces dela v luki in obenem videli, kako velik je ta kompleks, kamor dnevno pripelje in odpelje ducat čezoceanskih ladij. Pot nas je naprej vodila v Piran. Ogleдали smo si muzej školjk in si privoščili kavico na Tartinijevem trgu. Po okrepčilu v Piranu smo nadaljevali pot skozi Portorož v Sečoveljske soline. Spoznali smo tradicionalni način pridelave soli in življenje tamkajšnjih solinarjev. Po ogledu Sečoveljskih solin smo se že malce utrujeni zapeljali v vas Korte, kjer so nas pričakali člani tamkajšnjega kulturnega društva z lepo dobrodošlico. Sledila je še večerja, seveda niso manjkali šparglji. V večernih urah smo se poslovili od Primorske in se polni vtisov odpravili proti našemu Goričkemu.

Daniel Huber

Člani društva Skouriš smo si ogledali Piran (foto: D. Huber)

»MLADI GRAČKI UP« NINO CELEC

V Novi Gorici je prvi vikend v mesecu juniju potekalo finale Atletskega pokala Slovenije za člane in članice. Mladinec Nino Celec od Grada, o katerem smo v prejšnji številki občinskega glasila podrobno že pisali, in je letošnji občinski nagrajenec na področju športa, je svoj prvi zastavljeni cilj že izpolnil. Nino je zmagal v skoku v daljavo in s tem pometel

z vso konkurenco. S svojim najboljšim rezultatom, 721 cm, je v šesti seriji prehitel do tedaj vodilnega sotekmovalca iz Nove Gorice.

Nino Celec pa je bil v letu 2016, kot je bilo že omenjeno v utemeljitvi občinskega priznanja, izbran in nagrajen tudi kot udeleženec dobrodelnega projekta »Mladi upi 2016«. Ta projekt je namenjen mladim, nadarjenim posameznikom, ki se šele prebijajo na vrh in se zato težje potegujejo za profesionalna ali sponzorska sredstva za razvoj svojega talenta. Ninu je uspelo priti v ožji izbor 12 najobetavnejših športnikov, ki ga je izbrala strokovna komisija in spletna javnost preko glasovanja. Podelitev priznanja in denarne nagrade je potekala v ljubljanskem kinodvoru, kjer so med mlade perspektivne športnike razdelili 50.000 evrov. Denarna sredstva, ki sta jih skupaj s POP TV podarjala Zavod Vse bo vredno in Zavarovalnica Triglav, bodo tako namenjena lažjemu prebijanju mladih k uresničevanju ciljev in njihovih kariernih sanj.

Ninu iskrene čestitke za zlato medaljo in za naziv »mladi up« in naj mu potrditev nagrade pomeni še več motivacije za doseganje odličnih športnih in s tem tudi osebnih rezultatov.

Nino Gumilar

Dvanajsterica »Mladih upov«, med katerimi stoji tudi Nino (vir: pomurec.com)

Z ZNANJEM ODGOVORNO V SVET

Učenci 9. razreda Osnovne šole Grad, ki zapuščajo osnovnošolske klopi, so obiskali županjo Občine Grad Cvetko Ficko. Županja jim je čestitala za dosežen uspeh v osnov-

Devetošolci pri županji (foto: M. Žokš)

ni šoli in zaželela uspešno nadaljnje izobraževanje. »Znanje ni vse, kar ste pridobili v šolskih klopeh,« jim je za popotnico povedala, »v šolskih klopeh ste se učili tudi o vrednotah. Želim vam, da bi uresničili vse tisto, kar načrtujete in zavedajte se, da je vsak sam odgovoren za svoj uspeh. Želim vam srečno pot ter veliko poguma in ambicij.«

Mihaela Žokš

OBISK NA POLJSKEM

V mesecu juniju (od 15. do 18.) je v kraju Ujazd in njegovi okolici potekalo srečanje lokalnih skupnosti ob 20. obletnici Združenja Občin Jugozahodne Mazovije. Na srečanju smo bili poleg Poljakov prisotni še Slovenci, Moldavci, Romuni, Belorusi. Slovenijo smo predstavljale Občine Grad, Cankova, Beltinci in Ormož. Srečanje je bilo predvsem namenjeno izmenjavi izkušenj na področju delovanja lokalne samouprave v različnih državah in problemov pri koriščenju evropskih sredstev. Obiskali smo nekaj okoliških občin in tako bili seznanjeni z objekti, infrastrukturo, ki je nastala v novejšem času na Poljskem in so plod vlaganj tujega kapitala in sredstev iz Evropske unije. V neposredni bližini nas je pričakala tudi Čestohova, največje romarsko središče na Poljskem in eno največjih v Evropi.

Mihaela Žokš

Srečanje s predsednikom Čestohove in predstavniki mestnega sveta (foto: M. Žokš)

Zapis v knjigo Združenja občin Silesji (foto: M. Žokš)

NAŠA DOMOVINA PRAZNOVALA

Občina Grad in Osnovna šola Grad sta skupaj pripravili proslavo ob dnevu državnosti ter 25-letnici samostojnosti Slovenije. Proslava je potekala v kulturni dvorani pri Gradu. Zbrane je najprej nagovorila županja občine Grad Cvetka Ficko, ki je povedala nekaj misli o domovini. Predvsem je izpostavila pomembnost tega, da nikoli ne smemo pozabiti na to, kako pomembna je bila osamosvojitve, tako za državo, kot za slehernega med nami. Da so takoj od začetka bila velika pričakovanja in cilji, vendar pa se čisto vse od tega ni uresničilo. Gospodarska kriza je odnesla veliko delovnih mest in tudi ostale vsakodnevne gospodarske in politične novice niso preveč optimistične. Hkrati je pozvala vse odločilne veje oblasti v državi, da ukrepajo. Posamezniki pa se moramo zavedati, da bo potrebno prisluhniti sočloveku. Proti koncu nagovora se je poslovila od devetošolcev in jim zaželela veliko uspeha in zaupanja vase na njihovi nadaljnji poti. Dejala jim je, da naj se zavedajo, da so tako vzponi kot tudi padci del življenja, vendar naj zaupajo v to, da jim bo družina vedno stala ob strani. Ostalim učencem pa je zaželela lepe počitnice.

Slavnostni govornik je bil Ivan Smodiš, vojni veteran iz OZVVS Murska Sobota, ki je spregovoril o deset dnevni vojni za Slovenijo. Poudaril je, da smo Slovenci stoletja živeli pod tujo oblastjo, zato je osamosvojitve prav gotovo ključni dogodek v naši zgodovini. Pozval nas je tudi, da se moramo naučiti bolj ceniti vrednote, ki jih kot narod še vedno premoremo, marsikateri narod pa jih je že zdavnaj izgubil: cenimo družino, smo marljivi in prijazni, cenimo prijateljstvo. Je žal velikokrat za opaziti, da so te naše vrednote v tujini bolj cenjene, kot v lastni državi, je zaključil. Po nagovorih se je prireditev nadaljevala z bogatim kulturnim programom, v katerem so nastopili učenci in učenke OŠ Grad. Tudi ti so pokazali, da svojo državo imajo radi, da veliko razmišljajo o njej in da jo

Županja je pozdravila slavnostnega govornika Ivana Smodiša (foto: M. Žokš)

cenijo. V zaključnem delu prireditve je ravnatelj OŠ Grad Viktor Navotnik k sebi na oder povabil učence, ki so v tem šolskem letu bili uspešni na številnih različnih področjih. Izročil jim je darila in jim zaželel vse dobro tudi v prihodnjem šolskem letu oz. na nadaljnji poti šolanja.

Mihaela Žököš

POHOD PO VIDONCIH

Leto smo člani ŠD Vidonci ob prazniku dneva državnosti organizirali že tretji pohod po naši vasi. Pohod je bil letos prvič vpisan tudi v izkaznico pohodnikov po Goričkem. Pred pričetkom pohoda je v športnem centru potekal kratek kulturni program ob državnem prazniku. Sledila je 8 kilometrska pot v sončnem vremenu po vaških poteh z vmesnimi postojankami, kjer so se pohodniki osvežili in okrepčali. Pohoda se je udeležilo 50 pohodnikov. Na koncu pohoda je bila za vse udeležence organizirana malica – pasulj s kranjsko klobaso. Manjkala pa seveda ni hladna pijača. Pohod se je končal s prijateljskim druženjem v športnem centru Vidonci.

Melita Ficko Sapač

Pohodniki na pohodu po Vidoncih (foto: ŠD Vidonci)

POHOD OD GORCE DO GORCE

Zadnjo soboto v mesecu juniju je Turistično društvo Skriti biser iz Sladke Gore organiziralo tradicionalni pohod, ki se imenuje Od gorce do gorce.

Tudi letos smo se vaščani iz Radovec udeležili tega pohoda, saj nas vsako leto tja povabijo naši prijatelji gasilci, s katerimi že vrsto let sodelujemo in se obiskujemo.

Pohod se je začel pred gasilskim domom in domom krajanov ob 9. uri. Vsak pohodnik je prejel spominsko majico ali kapo ter načrt poti z opisom znamenitosti, ki so na poti. Letos so pripravili malo daljšo, spremenjeno pot, zato je bil pohod seveda še bolj zanimiv.

Pohod vsako leto privabi številne obiskovalce od blizu in daleč in tako je bilo tudi letos. Krenili smo po krožni pohodniški poti, ki je speljana po razgibanem terenu med

vinogradi, ki je peljala do številnih znamenitosti tega kraja. To so Marijina romarska cerkev, razstava slik slikarja Jeriča, prikaz izdelovanja lesenih sodov, cerkev Svetega Mihaela, ogled zeliščne kmetije Gorska roža, ogled izvira Skriti biser, po katerem je dobilo turistično društvo ime. Na desetih točkah gorcah (postojankah) ali vinskih kletah je bila degustacija njihovih vin in ponudba domače hrane, kot so razni namazi, obloženi kruhki, pečeni odojek, pečene ribe in še mnogo več, vse do raznega peciva.

Po tej čudoviti panoramski poti so nas tudi letos spremljali muzikanti, to je bil Boris s prijatelji, ki je ob odlični kulinarčni ponudbi poskrbel za glasbo in petje, dobre volje druženja s starimi prijatelji in vsega kar spada zraven. Naše srečanje je trajalo zelo dolgo, zato smo se šele pozno v noč vrnili domov s prijetnimi spomini na lepo preživeti dan.

Jože Sever

Radovski pohodniki (foto: arhiv J. Sever)

BIRMA PRI GRADU

Veroučenci 7., 8. in 9. razreda župnije Grad so se minulo veroučno leto pripravljali na prejem zakramenta sv. birme. Poglobljali so znanje o veri in molili za vreden prejem darov Svetega Duha. Zakrament potrditve v veri je v nedeljo, 26. junija 2016, prejelo 35 mladih kristjanov gračke župnije. Birmoval jih je mursosoboški škof msgr. dr. Peter Štumpf ob somaševanju domačega župnika Marka

Birmanci pred gračkim zvonikom (foto: Video studio Signal)

Magdiča in kaplana Gregorja Šemrla. Vsakega birmanca je spremljal tudi boter, ki bo svojemu varovancu zgled in opora v duhovni rasti, mladi pa so se priporočali tudi ostalim navzočim za molitveno podporo na njihovi nadaljnji življenjski poti.

Klementina Pozvek

NOČNO GAS. TEKMOVANJE V MOTOVILCIH

Že kar nekaj časa je znano, da je gasilsko tekmovanje za prehodni pokal vasi Motovilci eno najuspešnejših in najbolj obiskanih tekmovanj ne le v občini ampak tudi v širši regiji. Tudi letošnje, že 18. tekmovanje je to potrdilo. V soboto, 2. julija 2016, se je kar 39 tekmovalnih enot pomerilo v suhi vaji z motorno brizgalno in metu torbic. Od tega je tekmovalo 14 ženskih in 25 moških enot. V ženski konkurenci so prvo mesto iz prejšnjega leta ubranile gasilke iz Prostovoljnega gasilskega društva Bodonci. Drugo mesto so zasedle članice PGD Rogašovci, tretje mesto pa gasilke iz PGD Pertoča. V moški konkurenci so s čisto vajo brez kazenskih točk in najboljšim časom 36,1 sekund prvo mesto osvojili gasilci iz PGD Sovjak, sledili sta ekipi PGD Korovci in PGD Šratovci 2.

Poleg odličnih predstav tekmovalnih desetih so se številni obiskovalci zabavali tudi na pravi gasilski veselici. Letos sta za glasbo in noro vzdušje skrbeli skupina Plamen in gostje večera, legendarna skupina Srebrna krila. Organizatorji so se na dogodek pripravljali tako rekoč celo leto, pri pripravi je sodelovala celotna vas, rezultat pa je bila zadovoljna in odlično postrežena množica obiskovalcev.

Alenka Fujs

Gasilci v akciji (foto: C. Kosednar)

SREČANJE UPOKOJENCEV

V četrtek, 7. julija 2016, je v Moravskih Toplicah potekalo že 14. srečanje pomurskih upokojencev, ki se ga je udeležilo tudi Društvo upokojencev Grad. Namen in naloga krovne organizacije – regijske zveze upokojencev Murska Sobota je povezati vsa društva v regiji in aktivno skrbeti za populacijo tretjega življenjskega obdobja.

Na srečanju je bila slavnostna govorka Vera Pečnik, predsednica Zveze društev upokojencev Slovenije. Spregovorila pa sta tudi predsednica Pomurske pokrajinske zveze upokojencev Vijola Bertalanič in župan občine Moravske Toplice Alojz Glavač. Odgovornim iz organizacije ZDUS Slovenije so upokojenci na srečanju naslovili tudi manifest, in sicer v povezavi z zdravstveno zakonodajo, s pokojninskim in invalidskim zavarovanjem ter z zakonom za dolgotrajno nego in belo knjigo. Po uradnem delu je sledila zabava z bogatim kulturnim programom.

Nino Gumilar

Upokojenci iz naše občine na pomurskem srečanju (vir: B. R. s facebooka)

ČRNO BELI NOGOMETNI TABOR

V sodelovanju med NŠ Mura in NK Grad se je pri Gradu na Goričkem, od 4. do 8. julija, odvijal prvi Črno beli nogometni tabor za otroke. Nogometnega tabora se je udeležilo 25 otrok, ki so se nekateri tudi prvič srečali z nogometno žogo. Otroci so poleg nogometnih veščin spoznavali lepote Goričkega. Obiskali so Vulkanijo, na našem največjem gradu so iskali krono zmaja Kača, s turističnim vlakom so se peljali po vulkanski pokrajini ter pozorno poslušali izkušnje gostov Bojana Prašnikarja, Boruta Semlerja, Fabijana Cipota, Damjana Ošla in Aleša Luka. Zadnji dan so otroci na skupnem pikniku s starši odigrali prijateljsko tekmo proti mamicam.

Jože Špilak

Udeleženci prvega nogometnega tabora pri Gradu (foto: arhiv J. Špilaka)

NOČNO GASILSKO TEKMOVANJE V RADOVCIH

Na športnem centru v Radovcih je 9. jullija 2016 potekalo tradicionalno deveto nočno gasilsko tekmovanje za prehodni pokal »Vasi Radovci«.

Na tekmovanje se je prijavilo 10 ekip, od tega 4 ekipe članic. Ekipe so dokazale zelo dobro znanje iz poznavanja gasilskih veščin. Le temu pa je bilo potrebno dodati tudi kanček sreče in pa seveda pridobljene izkušnje. Ekipa z najboljšim znanjem iz gasilskih veščin je bila tokrat ekipa PGD Sveti Jurij, ki je lansko leto zasedla tretje mesto. Drugo in tretje mesto sta zasedli ekipi PGD Ropoča in PGD Pertoča. Med članicami so bile tudi letos najboljše članice ekipe PGD Bodonci, ki so letos že četrtič zapored uspele zadržati prehodni pokal v svojih rokah. Drugo in tretje mesto so zasedle članice ekipe PGD Bakovci in PGD Hodoš.

Prireditvev pa je seveda tako kot vsakič bila izpeljana ob prijetnem vzdušju množice, ki se je zabavala ob zvokih skupine Plamen. Večer pa je s svojo glasbo popestril znan glasbenik Zdravko Škender, ki je pri marsikom obudil spomine na nekaj desetletij nazaj. Ni pa manjkalo tudi dobre ponudbe hrane in pijače, za katero pa so poskrbeli pridni in zavzeti vaščani in vaščanke.

Suzana Farič

Podelitev pokala in priznanj najboljšima ekipama (foto: J. Sever)

FONTANA NA POKOPALIŠČU V VIDONCIH

Na pokopališču v Vidoncih imamo novo pridobitev - fontano za zalivanje rož na grobovih. Tako je omogočen va-

Fontana na pokopališču v Vidoncih (foto: M. Sapač)

ščanom lažji dostop do vode na pokopališču. Fontana je zgrajena s pomočjo prostovoljnih prispevkov in donacije Občine Grad. Končno podobo fontani sta dala g. Jožef Volf in g. Štefan Gyergyek s svojim prostovoljnim delom, za kar se jima najlepše zahvaljujemo.

Melita Ficko Sapač

DOGAJANJE V KRAJINSKEM PARKU GORIČKO

TRIDEŽELNI POHOD GORIČKO-RAAB- ŐRSÉG

Javni zavod Krajinski park Goričko je v počastitev svetovnega dneva Zemlje 23. aprila 2016 organiziral Trideželni pohod Goričko-Raab-Őrség. Pohod je potekal v Slovenskem Porabju in ob madžarsko-avstrijski meji. Pohodniki smo po razgibanem terenu spoznavali kulturno in naravno dediščino naših sosedov. Preko 60 pohodnikov iz Slovenije, Avstrije in Madžarske se je zbralo na Slovenski vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku. Krožna pot nas je vodila na Janezov breg do razglednega stolpa. Pot smo nadaljevali do stražnega stolpa na madžarsko-avstrijski meji. Ob postanku so se nam priključili pohodniki iz Naravnega parka Raab, nam predstavili pomen stražnega stolpa v preteklosti ter pripravili okrepčilo. Skupaj smo pot nadaljevali skozi Gornji Senik nazaj na Slovensko vzorčno kmetijo, kjer smo ob dobri hrani in v krogu prijateljev pohod zaključili. Lepi razgledi, sončno vreme, lepo ohranjene in obnovljene porabske hiše ter cvetoče travniške orhideje so pohodu dali poseben čar.

Marina Horvat

Pohod Trideželnega parka (foto: S. Dešnik)

KONCERTI NA GRADU

V grajskem koncertnem salonu smo 23. aprila 2016 gostili maturantki Konservatorija za glasbo in balet v Mariboru. Anja Kučan iz Lucove in Saša Malek iz Maribora sta predstavili svoj program izvedbe skladb na klavirju, s katerim sta nastopili 11. maja na maturi. Navzoča je bila tudi njuna mentorica Tatjana Dvoršak. Skladbe, zaigrane na velikem koncertnem klavirju, so med zidovi gradu zveneale ubrano in veličastno. V Javnem zavodu Krajinski park Goričko z velikim veseljem podpiramo mlade talente, še zlasti če so iz Goriškega, pri čemer pa jim želimo tudi številnejšo publiko. Obema nadarjenima pianistkama želimo uspešno nadaljevanje študija na akademiji in uspešno glasbeno kariero.

Na prvi poletni dan, 21. junija 2016, pa smo imeli priložnost prisluhniti mladim solistom na zaključnem koncertu oddelka za petje Glasbene šole Murska Sobota. Nastopajoči so se pod mentorstvom Gabriele Bratina, ob klavirski spremljavi Predraga Šanteka in ob spremljavi na violini Zore Vrečič predstavili z deli skladateljev iz obdobja baroka, klasicizma in romantike. Prijetni glasovi komornih zasedb, učenek tekmovalk ter učencev zaključnih razredov, so ustvarili dogodek, ki si ga bomo zagotovo zapomnili.

Stanka Dešnik

Zaključni koncert Glasbene šole M. Sobota (foto: S. Dešnik)

TRIDEŽELNI PARK GORIČKO-RAAB-ŐRSÉG

Čezmejno sodelovanje uprav Krajinskega parka Goričko, Naravnega parka Raab v Avstriji in Narodnega parka Őrség na Madžarskem se je tudi letos odvijalo v obliki Kviza o naravi in človeku, Mednarodnega natečaja v likovnem ustvarjanju za osnovnošolce in že 4. igrata Trideželnega parka.

Kvizu in natečaju smo v preteklem šolskem letu namenili tematiko visokodebelnih sadovnjakov. Učenci višjih razredov so ta pomemben člen kulturne krajine Goriškega spoznavali in raziskovali tako, da so odgovarjali na vprašanja, popisovali sadovnjake ter ustvarjali logotipe v Tretjem kvizu o naravi in človeku. Finalni del kviza je 21. aprila 2016 potekal na gradu Grad, kjer se je najbolje odrezala ekipa Jurijski metuljčki iz OŠ Sveti Jurij. Skupaj z drugo in tretje uvrščenimi ekipami iz OŠ Cankova smo jih povabili na druženje s sovrstniki iz NP Raab in NP Őrség ter jih razveselili s knjižno nagrado. Tekmovanja so se udeležile tudi učenke OŠ Grad pod mentorstvom učiteljice Amalije Sukič, ki so izdelale logotip s smrdokavro.

Logotip s smrdokavro so ustvarile učenke Maja in Neža Klement, Vita Čurman in Tina Vidonja (arhiv JZ KPG)

2. Mednarodni natečaj v likovnem ustvarjanju je namenjen učencem nižjih razredov. Tudi oni so razmišljali o visokodebelnih sadovnjakih in o tem, kako jih upodobiti v 4 slikah. Na natečaju je sodelovalo 49 likovnih del iz osmih šol in treh držav. Dela je ocenila mednarodna žirija in avtorje treh najboljših ocenjenih risb iz vsake države smo povabili na druženje. Vsa sodelujoča dela smo združili v elektronsko knjigo Visokodebelni sadovnjak v 4 slikah, ki jo najdete na spletnem naslovu: https://issuu.com/natasaa23/docs/e_book_goricko_raab_orseg_2016/1?e=17857779/36623564.

Druženje otrok Trideželnega parka je potekalo 7. junija 2016 v Naravnem parku Raab v kraju Neuhaus am Klausenbach. Mlajši udeleženci

Iz KP Goričko so se druženja udeležili učenci OŠ Sv. Jurij, Cankova in POŠ Bodonci (foto: N. Moršič)

iz treh držav so premagovali spretnostne in miselne izzive, starejši učenci pa so raziskovali okolico šole, ruševine gradu in se preizkusili v prepoznavanju okusov različnih sokov. Druženje smo zaključili s fotografijo vseh sodelujočih in sladkim presenečenjem – sladoledom za vse.

Nataša Moršič

**GORIČKI
TRAVNIKI**

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

ZAKLJUČNA KONFERENCA PROJEKTA GORIČKI TRAVNIKI

Ob Evropskem dnevu parkov, 24. maja 2016, je na gradu Grad potekala zaključna konferenca projekta Učinkovito upravljanje z ekstenzivnimi travniki na območju Natura 2000 Goričko ali krajše Gorički travniki. V okviru glavne aktivnosti projekta, ki je podprt z donacijo Programa Finančnega mehanizma EGP 2009-2014, smo lani s košnjo obnovili 60 ha travnikov, letos pa jih bomo še dodatnih 20 ha. Na tiskovni konferenci so predstavniki projektnih partnerjev predstavili svoje aktivnosti in rezultate. Po besedah Gregorja Domanjka, vodje projekta pri JZ KP Goričko, je bilo pozitivnih učinkov košnje travnikov več: povečal se je delež metuljev, ptic in rastlin, ki jih ohranjamo s prilagojeno košnjo, zmanjšal se je delež invazivnih tujerodnih rastlinskih vrst ter izboljšal videz goričke krajine. Stanislav Kapun iz KGZS - Zavoda Murska Sobota je predstavil film z naslovom Gorički travniki, ki si ga lahko ogledate na portalu YouTube ter rezultate vpisa lastnikov travnikov v naravovarstvene ukrepe KOPOP. V okviru projekta se je v ukrepa MET ali HAB vključilo 58 kmetij z več kot 79 ha travnikov.

Izsledke raziskave prehranjevalnih mest velikega skovika ali čuka, kot mu pravimo na Goričkem, je predstavila Katarina Denac iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije. V njej so ugotovili, da skovik nujno potrebuje mejice in visokodebelne sadovnjake. Sonja Škornik in Natalija Špur iz Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru sta predstavili digitalno bazo, ki bo omogočila spremljanje učinkov rabe travnikov. V projektu je bilo sicer, sodeč po kategorizaciji travniških parcel, v varstvene ukrepe vključenih največ nižinskih ekstenzivno gojenih travnikov (54,1 ha), ki so sicer najbolj razširjeni na Goričkem. Suhih travnikov, ki so habitat kukavičevk in se varujejo prednostno, je bilo 3,8 ha. Za varstvo travnikov je pomembno, da po košnji z njih odstranimo odkošeno biomaso in s tem ohranjamo njihove ekstenzivne značilnosti, zato je Tanja Bagar iz podjetja

CERO Puconci predstavila proces kompostiranja odkošene travne biomase. Po koncu tiskovne konference so si udeleženci ogledali obnovljene travnike v Motovilcih in Vidoncih. V okviru zaključne konference je potekal tudi filmski večer, na katerem so si obiskovalci ogledali film Gorički travniki, v katerem nastopajo tudi občani občine Grad. Ogledu filma je sledil kratek pogovor z ustvarjalcem filma Boštjanom Flegarjem iz studia Bluecam in pogostitev. Več o zaključni konferenci in ostalih novicah iz projekta si lahko preberete na spletni strani <http://travniki.park-goricko.info>.

Mojca Podletnik

Voden ogled izvedbe varstvenih ukrepov na terenu v Motovilcih (foto: M. Podletnik)

Zaključna tiskovna konferenca Gorički travniki (foto: Nataša Krpič)

RAZSTAVE

V palacijo gradu Grad je bila med 22. aprilom in 9. junijem 2016 na ogled razstava naravoslovnih risb Jurija Mikuletiča. Razstava z 38 živalskimi vrstami območja Natura 2000 na Goričkem, ki so v evropskem merilu ogrožene, je ena od številnih aktivnosti, ki pripomore k njihovemu varovanju. Poleg razstave risb je bila v okviru projekta Gorički travniki izdelana še naravoslovna poučna igra spomin, ki mlajšim obiskovalcem pomaga spoznati živali omrežja Nature 2000. V otroškem kotičku na gradu lahko te živali v obliki magnetkov tudi razvrščajo v njihovo ustrezno življenjsko okolje.

10. junija 2016 smo odprli tematsko zelo podobni razstavi in sicer razstavo sodobne fotografije 8. Natečaja za NAJ naravoslovno fotografijo Goriškega 2016 ter razstavo

fotografij Prekmurja iz preteklosti avtorja Jožeta Kološa - Kološ, ki jih hranijo v Pomurskem muzeju v Murski Soboti v Kološem kabinetu umetniške fotografije. O avtorju in njegovih delih je spregovorila kustosinja Tamara Andrejek. Na razstavi so na ogled fotografije, ki so nastale med leti 1936 in 1966 ter spadajo v cikle Filovski lončarji (1939-1940), Črne slike (1938-1950), Podobe iz Prekmurja (1937-1955) in Moj dragi kraj domači (1946-1966). Na ogled bodo do 7. oktobra 2016. Vabljeni!

Štefanija Fujs

Odpri fotografiskih razstav 10. junija (foto: S. Dešnik)

4. IGRE TRIDEŽELNEGA PARKA

Pred štirimi leti smo zasnovali prireditev, na kateri sodelujejo po tri ekipe iz KP Goričko, NP Raab in NP Órség, ki med seboj tekmujejo v šaljivih starih in sodobnih igrah. Namen je javnosti predstaviti trideželno zavarovano območje in okrepiti medsebojne vezi. Prve igre so bile v muzeju na prostem v Pityerszeru, druge v Pečarovcih, tretje v Gritschu in četrte v Óriszentpéturu.

Barve Krajinskega parka Goričko 28. maja 2016 branili Zgrebaši iz Pečarovec, Zgrablenci iz Budinec in Upkaši iz Javnega zavoda Krajinski park Goričko. Goričanci so odnesli dve nagradi, prvo v Budince in tretjo na Grad v javni zavod - Upkaši, druga nagrada je pripadla Madžarom, Avstrijci pa so se uvrstili nižje. Za naslednje leto napovedujejo nepozabne 5. igre Trideželnega parka Goričko-Raab-Órség v Budincih.

Nataša Moršič

Največ točk so v desetih igrah zbrali Zgrablenci (foto: S. Dešnik)

8. NATEČAJ ZA NAJ NARAVOSLOVNO FOTOGRAFIJO GORIČKO 2016

8. natečaj za NAJ naravoslovno fotografijo Goričko 2016 pod naslovom »Goričko od kod lepote tvoje?« je pritegnil 78 fotografov, ki so lahko prispevali po pet fotografij (posnetih na območju Krajinskega parka Goričko). Natečaj je potekal v dveh kategorijah, I. učenci osnovnih šol (18 fotografov) ter II. mladostniki in odrasli (60 fotografov). Prispele fotografije je ocenil priznani fotograf Tomo Jeseničnik in v vsaki kategoriji izbral finaliste (18 fotografij v kategoriji I in 25 fotografij v kategoriji II) ter med njimi po pet najboljših, ki so prejeli nagrado sponzorjev. Vsi fotografi, ki so se uvrstili v finale, so prejeli tudi priznanje Javnega zavoda Krajinski park Goričko, njihove fotografije pa bodo do 30. oktobra krasile arkadni hodnik gradu Grad.

Zmagovalno fotografijo v kategoriji I je posnela Živa Kovač iz OŠ I Murska Sobota z naslovom »Golobi v Domajncih«, katero je Tomo Jeseničnik opisal z naslednjimi besedami: »Avtorica prvonagrajene fotografije v kategoriji otrok je ustvarila likovno zelo izčiščeno ter zelo simbolno fotografijo. Fotografijo odlikuje na eni strani zračnost, svoboda in statičnost oblakov spodnjem delu kadra, ter dinamika na videz kaotične jate ptice (verjetno navadnih golobov) na drugi strani. Tudi pri tej fotografiji je ena izmed njenih odlik umirjenost barv, ki so pravzaprav skrčene na modro, belo in črno.«

Zmagovalno fotografijo v kategoriji II je posnel Dejan Rocner iz Lončarovec z naslovom »Čakanje na malico«, katero je Tomo Jeseničnik opisal z naslednjimi besedami: »Avtor prvonagrajene fotografije v kategoriji odraslih je posnel pravo »wildlife« fotografijo, ki na likovno sodoben in zadnje čase zelo popularen način prikazuje divjo žival v njenem naravnem okolju, pri čemer žival ni ravno v prvem planu. Fotografijo odlikuje monokromnost barv, ki se skladajo tudi z barvo lisičinega kožuha. Avtor je glavni motiv - lisico posnel v protisvetlobi, ki dodatno izriše sicer manj očitne detajle v travi in na sami lisici. Vse skupaj je kompozicijsko zaokrožil v resnično eno izmed najboljših fotografij, ki smo jih v zadnjih letih videli na tem natečaju.«

Zmagovalna fotografija v kat. II: Čakanje na malico (foto: Dejan Rocner)

Pet najboljših v kategoriji učenci (kategorija I): 1. mesto: Golobi v Domajincih, Živa Kovač z OŠ I. M. Sobota, 2. mesto: Počasi se daleč pride, Lučka Prem, OŠ Puconci, 3. mesto: Prvi cvet, Kaja Flisar Konkolič, OŠ I. M. Sobota, 4. mesto: Naj se življenje začne, Lana Tivadar, OŠ I. M. Sobota, 5. mesto: Gozdna pot v Šalamencih, Hanah Šeruga, OŠ I. M. Sobota.

Pet najboljših v kategoriji mladostniki in odrasli (kategorija II): 1. mesto: Čakanje na malico, Dejan Rocner, Lončarovci, 2. mesto: Ledavska dolina, Luka Veren, M. Sobota, 3. mesto: Pred Kobiljem, Miran Dominko, Lendava, 4. mesto: Ku-ku, Igor Ternar, Černelavci, 5. mesto: V soju zahoda stoji naša Rotunda, Zoran Norčič, Sebeborci.

Kristjan Malačič

Zmagovalna fotografija v kat. I: Golobi v Domajincih (foto: Živa Kovač)

EU PROJEKT, MOJ PROJEKT - UPKAČ

Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezivsko politiko je 10. in 11. junija 2016 po vsej Sloveniji organizirala dneve odprtih vrat, ki so bili namenjeni predstavitvi 20 projektov, izvedenih v zadnjih letih s pomočjo sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada ali Kohezijskega sklada v Evropski uniji (EU). Predstavljeni so bili projekti, izvedeni v

finančni perspektivi 2007-2013, ki so bili izglasovani v kampanji med 13. aprilom in 13. majem 2016. V skupini čezmejnih projektov Slovenije z Madžarsko je največ glasov (671) pridobil projekt Visokodebelni biseri ali krajše Upkač.

Dan odprtih vrat, ki ga je zasnoval Javni zavod Krajinski park Goričko, se je 11. junija pričel z izletom, na katerem so udeleženci spoznavali dosežke projekta. Ogleдали so si matični sadovnjak v Budincih, se zatem odpeljali k Hiši jabolk v Gornjem Seniku ter se vrnil nazaj na grad Grad. Sledilo je strokovno predavanje o pticah v kulturni krajini Katarine Denac. Predstavljeni so bili tudi problemi, s katerimi se soočamo pri ohranjanju njihovega življenjskega prostora na Goričkem in izsledki raziskav o življenju smrdokavre in upkaša, ki so bile opravljene v projektu.

Na grajskem dvorišču so na stojnicah goričke kmetije ponujale jedi iz jabolk, sadje, sokove in rokodelske izdelke. Odvijale so se tudi ustvarjalne delavnice za otroke, ki so izdelovali žabice in ptičke ter pri tem spoznavali lastnosti vrste. V viteški dvorani se je predvajal film Gregorja Šubica Upkač.

Osrednji dogodek dneva se je pričel ob prihodu ministrice RS za okolje in prostor, Irene Majcen. Po ogledu stojnic in nagovoru direktorice zavoda Stanke Dešnik, je ministrica nagovorila obiskovalce, pri čemer je poudarila pomen izvajanja projektov v delovanju Krajinskega parka Goričko. V kulturnem programu so nastopili člani Folklorne skupine KUD Goričko Gornji Petrovci s spletom goričkih plesov, Ljudski pevci in godci Gorički lajkoši iz Gornjih Petrovec z goričkimi pesmimi, člani literarnega krožka OŠ Grad pod mentorstvom Marije Štesl pa so nam uprizorili, kako so jabolka vplivala na kralje, naše dedke in babice ter kako vplivajo na današnje najstnice. Ženski pevski zbor iz Litije društva LAZ je po spoznavanju Goričkega z ubranimi pesmimi sklenil kulturni program prireditve. Ministrica pa se je še seznanila s problemi, s katerimi se soočamo na Goričkem zaradi opuščanja rabe travnikov, pri ohranjanju biotske raznovrstnosti in pri obnovi gradu.

Štefanija Fujs, Stanka Dešnik

Stanka Dešnik in ministrica Irena Majcen (foto: M. Podletnik)

VSE NAJBOLJŠE ZA 25. ROJSTNI DAN

Slovenska država letošnje leto praznuje 25. rojstni dan. Mineva namreč okroglih četrst stoletja naše ne več tako mlade, samostojne države. Celotni medijski svet se spominja dogodkov izpred petindvajsetih let, ko je razpadla skupna tvorba Jugoslavija. Dogodkov, ki so bili leta 1991 za naš majhen narod še kako prelomni in se jih bodo iz zgodovine morale učiti še mnoge generacije, sta se ob koncu šolskega leta spomnili tudi Občina Grad in OŠ Grad, ki sta ob tem prazniku skupaj pripravili prireditev v kulturni dvorani.

Marina Ferko (foto: arhiv M. Ferko)

V spominih marsikoga, ki je v letu 1991 doživeljal te dogodke, oznanjajo še danes besede našega prvega predsednika, sorojaka iz Prekmurja Milana Kučana: »Danes so nam dovoljene sanje, jutri je nov dan.« In res je prišel nov dan. Dan, ko so minila idilična devetdeseta, minila je desetdnevna vojna, minil je socialistični režim, minil je tolar ... in dan, ko je prišel kapitalizem, ko je prišlo novo tisočletje, ko smo vstopili v Evropsko Unijo, v zvezo Nato, ko smo dobili evro ter nenazadnje dan, ko je k nam prišel alarmantni migrantski val ...

Politiki takratne in današnje družbene atmosfere vseh pripadnosti in strank dan za dnem obljublajo in zagotavljajo marsikaj. Obljublajo sanje, ki pa se v realnem življenju pogosto ne morejo vnovčiti same po sebi. Sanje, ki so marsikom zgolj pesek v očeh in navidezna uteha. Posledice le teh pa čutimo vsi: otroci, mladi, zaposleni, upokojeanci ...

Kako ob vsem tem tempu življenja preživete dogodke spremljamo mi mladi, kaj so naši cilji, naše ideje in rešitve in kje vidimo našo državo mogoče čez še enkrat toliko let, nam bo v kratkem intervjuju odgovarjala in poskušala skozi svoje misli pojasniti naša občanka, ki vsako leto praznuje skupaj z našo državo. Da, prav ste došli. Marina Ferko iz Radovec je rojena na isti dan, kot naša država, to je 25. junija 1991.

Marina, najprej iskrene čestitke za tvoj rojstni dan. Bi nam hotela zaupati, kje in kako si ga praznovala?

Hvala za čestitke. Ker je 25. 6. dela prost dan, ga imam vedno možnost praznovati z najbližjimi. Letos sem ga praznovala doma z družino in prijatelji.

Najverjetneje si v Občini Grad edina občanka, ki si stara toliko kot naša država in to prav na isti dan. Ti to, razen tega, da si vsako leto na svoj rojstni dan (zaradi državnega praznika) doma, pomeni še kaj več?

V Občini Grad sem res edina občanka, rojena na ta dan, nas je pa v Sloveniji skupno 62. Nekajkrat se je tudi država spomnila na nas, ki smo rojeni 25. 6. 1991. Zadnjič ob 16. obletnici samostojne Slovenije, ko nas je takratni minister za šolstvo in šport Milan Zver povabil vse, ki smo rojeni na ta dan, na Ljubljanski grad, kasneje pa smo v njegovem spremstvu odšli na proslavo na Trg republike. Lepo je bilo videti vse, ki smo rojeni na isti dan in z nekaterimi sem navezala stike, ki so se obdržali vse do danes. Ob 20. obletnici samostojne Slovenije smo od Mladinske knjige prejeli slovensko nacionalno enciklopedijo Sloveniko. To, da praznujem na isti dan kot Slovenija, me na nek način naredi še bolj narodno zavedno.

Dogodkov, ki so se dogajali pred petindvajsetimi leti, se zagotovo ne moreš spomniti. Kaj pa spomini tvojih staršev. Je bilo kaj strahu ob tvojem rojstvu? Sta ti starša pripovedovala, kako je bilo na dan, 25. junija 1991, ko si privekala na svet?

Vsako leto ob mojem rojstnem dnevu se spomnimo na dogodke ob mojem rojstvu. Seveda je bil prisoten strah, saj je bila takrat Murska Sobota v veliki nevarnosti zaradi napada jugoslovanske vojske. Za mamso so bili tisti dnevi v bolnišnici ob mojem rojstvu prežeti z velikim veseljem in obenem tudi s strahom. Ostal je spomin zvoka letal, ki so preletavala Mursko Soboto, katerih cilj je bil raketiranje vojašnice, do česar na srečo ni prišlo. V spominu so ji ostali tudi nevihtni večeri in neprestani izpadi električne energije. Zaradi nemirne situacije sva z mamso morali mursko-soboško bolnišnico zapustiti predčasno.

Marina, OŠ si končala pri Gradu. Kako pa je tvoja pot izobraževanja potekala naprej? Kje si trenutno? Kakšni so tvoji dolgoročni cilji – tako v karieri kot v osebnem življenju?

Po končani Osnovni Šoli Grad sem izobraževanje nadaljevala na Gimnaziji Murska Sobota. Izobraževanje sem nadaljevala na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Sedaj zaključujem magistrski študij mikrobiologije, in ker so pri iskanju zaposlitve vedno bolj pomembne raznolike izkušnje, imam namen opraviti praktično usposabljanje tudi v tujini.

Verjetno spremljaš in na nek način tudi že doživljaš dogodke, v katerih se trenutno nahaja večina nas mladih. Visoka izobrazba, pomanjkanje delovnih izkušenj, delo za določen čas ... Kaj misliš, da bi bilo treba ukreniti na tem področju?

Glede na to, da sem tik pred zaključkom študija in bo potrebno svoje dosedanje znanje in nabrane izkušnje kmalu unovčiti, se vedno bolj zavedam ekonomskih in socialnih problemov, s katerimi se srečuje naša država. Trenutno stanje žal zaznamujeta visoka brezposelnost in slab položaj številnih delavcev. Mladi službe ne moremo dobiti, ker teh ni. Aktualni izobraževalni sistem je zasnovan tako, da pušča premalo prostora za kreativnost in ne vzgaja podjetniškega načina razmišljanja in delovanja. Mislim, da bi bilo potrebne več kreativnosti, inovativnosti in podjetniškega razmišljanja med mladimi znotraj izobraževalnega sistema ter ustvarjanja novih delovnih mest.

Aktualna politika je precej centralistično usmerjena. Mladi na podeželju z visoko izobrazbo nimajo in ne morejo imeti večjih ambicij. Kaj bi lahko bilo v okolju, v katerem si preživljala otroštvo, nujno, da bi tudi nekateri mladi lahko delali in ustvarjali doma?

Je res, da smo mladi na podeželju veliko bolj omejeni, zato se podeželje prazni in prebivalstvo stara. Mislim, da bi bila potrebna večja infrastrukturna razvitost podeželja in večja podjetniška aktivnost.

Zagotovo si ponosna, da si iz iste vasi, kot je to naša trenutna županja Občine Grad ga. Cvetka Ficko. Bi ji hotela predlagati kakšno konkretno rešitev za mlade, ki zaradi bega možganov odhajajo bodisi iz domače občine bodisi iz države?

Sem mnenja, da bi bilo lepo, če bi vsak imel možnost ostati doma, vendar mislim, da je ta problem težko rešiti na lokalni ravni.

Kaj pa ostale aktualne razmere v naši državi? Spremljaš politično sceno: torej gospodarstvo, šolstvo, turizem in ostale družbene sfere? Kako jih ocenjuješ? Česa nam Slovencev v primerjavi z ostalimi evropskimi državami največ primumanjuje?

Ko mi čas dopušča, spremljam politično dogajanje v Sloveniji. V zadnjem času zasledimo pogosteje več negativnih novic, kar posledično vpliva na negativno naklonjenost državljanov do politike. Vsekakor obstajajo določena področja, na katerih se lahko enačimo z ostalimi državami oz. smo nekaterim lahko za vzgled, obstajajo pa tudi področja, na katerih bi se lahko pogosteje zgledovali po drugih državah.

Meniš, da smo mladi kot državljani premalo narodno zavedni, ali pa zgolj preveč razlikujemo med državo in domovino?

Menim, da je trenutno med mladimi res nekoliko premalo narodne pripadnosti, verjetno tudi zaradi razmer, ki trenutno oblikujejo našo državo. Sem pa prepričana, da smo mladi vseeno ponosni na naše korenine in identiteto, prav tako pa je pomembno, da se zavedamo, da tudi sami soustvarjamo stanje v naši državi.

Kako vidiš našo državo in kako vidiš sebe čez petindvajset let? Se boš ob svojem rojstnem dnevu (ne glede na to, kje ga boš praznovala) vselej spomnila tudi na rojstni dan svoje države?

Menim, da bo Slovenija postavljena še pred veliko izzivov, upam na boljše gospodarsko in družbeno stanje ter s tem na izboljšano kakovost življenja. Upam, da si bom svoje življenje uspela kreirati tako, da bom čez petindvajset let zadovoljna in uspešna, kajti uspeh in zadovoljstvo je tisto, kar prinese motivacijo za naprej. Ne glede na to, kam me bo življenjska pot zanesla, sem trdno prepričana, da se bom vedno spomnila na rojstni dan Slovenije!

Marina, hvala za tvoj čas in vso srečo na tvoji življenjski poti.

Pogovarjal se je Nino Gumilar

POROČILO O DELU REŽIJSKEGA OBRATA OBČINE GRAD

Režijski obrat Občine Grad je v letu 2015 opravljal dela s tremi zaposlenimi ter z osmimi javnimi delavci. Omeniti moramo, da so v program javnih del bile vključene pretežno ženske, katerim ni lahko opravljati taka dela, kot jih izvaja režijski obrat, a vendar so bile uspešne. Program javnih dele se ne izvaja čez celo leto in tudi vsi delavci niso prisotni čez celo leto.

Vsi skupaj se trudimo, da s tem, kar imamo na razpolago, opravimo največ, kar je možno. Zavedati pa se moramo, da so potrebe veliko večje, kot so naše zmožnosti. Vedno skrbno načrtujemo, ker vemo, da imamo denarja vedno manj, saj je država občinam znižala primerno porabo in kot smo vas že seznanili so še tu krediti iz preteklosti, katere je tudi potrebno odplačevati. Dogovarjamo se o prednostnih nalogah, dolgoročno pa stremimo k temu, da se vsi deli občine enakomerno razvijajo. Proračun je omejen, predlogov in želja je vedno več, istočasno pa so tu še obveznosti iz preteklosti. Občinska uprava se skupaj z režijskim obratom trudi, da različne interese celotne občine uskladi in izvaja dela po planih. O vsaki zadevi se pogovorimo, skupaj se gre tudi na teren, vključujemo svetnike in tudi vaške predsednike. Delo in trud potrebujeta svoj čas, da se razvijeta in uspeta. Glede na omejena sredstva in potrebe nam ostane le dobro sodelovanje vseh in razumevanje trenutne situacije.

V letu 2016 nadaljujemo delo s tremi redno zaposlenimi in sedmimi javnimi delavci, prav tako pretežno z ženskami.

Na vse opisane pogoje in situacije Režijski obrat Občine Grad je opravil oz. opravlja naslednja dela:

KOŠNJA

- KOŠNJA POKOPALIŠČ v vseh vaseh občine Grad:
- Dolnji Slaveči »zgoraj«, Dolnji Slaveči »spodaj«, Motovilci, Kruplivnik, Grad, Radovci, Vidonci, Kovačevci (v povprečju 9 krat letno vsako pokopališče),
- obrezovanje živih mej, spomladansko čiščenje pokopališč, izravnava krtin, pobiranje razmetanih sveč in ostalih stvari.

KOŠNJA AVTOBUSNIH POSTAJALIŠČ:

- Dolnji Slaveči »CEUC«, Dolnji Slaveči »G.D.«, Motovilci »KRIŽIŠČE«, Motovilci »CMOR«, Kruplivnik »G.D.«, Kruplivnik »BELI KRIŽ«, Kruplivnik »GERGARAŠ«, Kruplivnik »ZADRAVEC«, Grad »MAROF«, Grad »KREFT«, Radovci »GERGARAŠ«, Vidonci »MLEKARNA«, Vidonci »JANKO«, Vidonci »GRAH«, Vidonci »MINI MARKERT«, Kovačevci »ZGORAJ«, Kovačevci »SPODAJ«.

OSTALE KOŠNJE

- Grad: pred občinsko stavbo, Pörge, parcela za Hüлом, okrog igrišča NK Grad, okrog Vulkanije, črpalka, pralnice, sesalca, pločnik, Grad-Beli križ, Serpentina, Krest ovinek, stara šola, Kamnolom, parcela Grad 4,
- Dolnji slaveči: Pütarov mlin, kolesarsko počivališče,
- Motovilci: rastlinska čistilna naprava, rezervoar RČN, ob električnih omaricah, Mlaka,
- Kruplivnik: Beli križ,
- Radovci: kolesarsko počivališče,
- Vidonci: zbirni center Vidonci,
- Kovačevci: ekoremediacija,
- košnja lokalnih cest, okrog smernikov, tabel, prepustov, mostov, cestnih kap vodovoda (ventili)...

VZDRŽEVANJE VODOVODNEGA OMREŽJA

- okrog vseh vodnih objektov se kosijo in urejajo,
- izgradnja vodovodnih priključkov,
- odprava napak na vodovodnih omrežjih in zgradbah – nujno delo tudi izven delovnega časa (popoldne, vikendi, prazniki),
- popis vodovodnih števec.

VRTINE – čiščenje in vzdrževanje

- Grad 1 (zamenjava črpalk),
- Grad 2 (priklop vrtine, zaradi suše, defektov... pogon na agregat)
- Dolnji Slaveči,
- Kruplivnik.

VODOHRANI – čiščenje in vzdrževanje

- Grad 1, Grad 2 - 1 x mesečno izpiranje vodohranov (vodohran ima dva prekata),
- Motovilci,
- Radovci.

PREČRPALIŠČE – čiščenje in vzdrževanje

- Grad 1, Grad 3
- Dolnji Slaveči 1, Dolnji Slaveči 2,
- Vidonci.

REDUCIRNI JAŠKI – vzdrževanje

- Grad »Straus«, Grad »Mešič«
- Vidonci »Mesarova graba«, Vidonci »Strmec«,
- Radovci »pod igriščem«
- Kruplivnik »Šoštarič«, Kruplivnik »Azola«, Kruplivnik »Gergaš«, Kruplivnik »stara radovsko igrišče«, Kruplivnik »Škaper«.

VZDRŽEVANJE KANALIZACIJE MOTOVILCI

- pogosto čiščenje črpalk na rastlinski čistilni napravi in njihova zamenjava,
- razna druga dela na čistilni napravi in ob njej,
- izgradnja kanalizacijskih priključkov.

OSTALE VZDRŽEVALNE STORITVE

- strojni izkop jarkov, planiranje bankin, čiščenje propustov,
- poravnava - navoz zemlje od izkopa vodovodnih omrežij,
- vstavljanje betonskih cevi in kanalet,
- košnja bankin 3 in 4 rez ali pa še več rezov na lokalnih cestah,
- sanacija manjših zdrsov zemlje na ceste,
- postavitve raznih tabel (prometna signalizacija, »zbirno mesto Občina«, »pri Vulkaniji glede EU projekta«),
- rezanje obcestnih vej,
- manjša vzdrževalna dela na pokopališčih in mrliških vežicah (zamenjava pipe, postavitve ograje, klopi...),

- ulična razsvetljava Grad in Motovilci,
- večkrat letno pobiranje smeti ob lokalnih cestah in praznjenje košev za smeti,
- razna vzdrževalna dela v občinski stavbi in v stavbah, ki so v občinski lasti (stara šola, Pütarov mlin, Zbirni center Vidonci...),
- čiščenje in popravilo strojev režijskega obrata,
- čiščenje in popravilo pralnice in sesalca.

ZIMSKO VZDRŽEVANJE

- pluzenje in posipavanje treh lokalnih cest, avtobusnih postajališč, pri OŠ Grad in vrtec, zdravstveni dom, bencinska črpalka, proti grajskemu poslopju in pred njim, zbirni center Vidonci in pločniki.
- dobava in razvoz sipine in soli za vaške ceste.

OSTALA DELA

- različna dela za prireditve Noč gračkoga zmaja,
- razna dela za občinski praznik,
- izdelava stopnic za garderobo v kulturni dvorani pri Gradu,
- novoletno okraševanje pri Gradu, postavitve jelke,
- izobešanje zastav za državne praznike v Pörge,
- urejanje v Pörge: pobarvale so se klopi in zamenjala se je lesena ograja,
- rezanje žive meje za Velko mešo,
- prevoz in postavljanje šotorov, pagod, odra in miz,
- čiščenje cerad šotorov in pagod,
- pometanje cestišč in pločnikov,
- ureditev rož, nasadov na javnih površinah.

Mihaela Žokš,
strokovna sodelavka za družbene dejavnosti

VESELI DOGODKI

V prvi polovici leta 2016 je življenje svojim staršem obogatilo sedem otrok. Živi, Pii in Steli so se pridružili še Vid, Lea, Rok in Julija.

Naj bodo svojim staršem največje bogastvo in smisel življenja. Seveda pa upamo, da se jim bo v tem letu pridružilo še več novorojenčkov.

Povabili pa smo tudi vse pare, ki so se poročili in vsaj eden prihaja iz naše občine, da se predstavijo v našem glasilu. Pare, ki so se vabilu odzvali, vam predstavljamo in jim na njihovi skupni poti želimo veliko ljubezni, spoštovanja in medsebojnega razumevanja.

Danijela Krpič

DANIJELA IN DEJAN

30. aprila 2016 sva se poročila Danijela Santl iz Vidonec in Dejan Pintarič iz Pečarovec. Po desetih letih skupnega življenja sva se odločila, da svojo ljubezen potrdiva s poroko. Najina sreča je bila podvojena, saj sta naju spremljala najina otroka Larisa in Žan. Civilna poroka je potekala v grajski poročni dvorani na gradu pri Gradu. Nevestina priča je bila Marija Kerec, ženinova pa Zlatko Pintarič. Nato smo se odpravili v cerkev Marije Vnebovzete, kjer sva si večno ljubezen obljubila še pred Bogom. V cerkev sta naju popeljala hčerka Larisa in sin Žan, ki sta pred oltar ponesla poročna prstana in poročno svečo. Na poti skozi življenje nas bo spremljala poročna sveča in lepe želje najinih svatov. Slavje smo nadaljevali v gostišču Čarda, od koder smo se odpravili v Vidonce na naš skupen dom.

Danijela in Dejan z Lariso in Žanom

JASNA IN ARMIN

Lepe trenutke in srečo sedaj deliva skupaj že šest let. Ker pa je poroka nekaj, kar izrazi skupno ljubezen in povezanost med nama, sva se odločila za ta lep korak. Tudi leto 2016 nama je bilo naklonjeno z datumom. Velik pomen nama je dal 14. maj, kajti pred šestimi leti sva se 14. maja spoznala, pred tremi leti sva se 14. maja zaročila in letos sva se 14. maja tudi poročila.

Civilni del poroke je bil v Beltincih v gradu, kjer sva si Jasna Tratnjek iz Beltinec in Armin Celec iz Dolnjih Slaveč rekla da. Cerkveni del pa je potekal v katoliški cerkvi v Beltincih. Ker je Jasna zaposlena v slovenski vojski, sva se odločila za vojaška župnika g. Muhiča in g. Ernišo. Nepozaben je bil tudi prihod iz cerkve, kjer naju je pričakala garda slovenske vojske. Za nama je lep in nepozaben dan, ki sva ga preživela z družino in prijatelji.

Jasna in Armin

KSENIJA IN GREGOR

Čas je prepočasen za tiste, ki čakajo, prehitel za tiste, ki se boje, predolg za tiste, ki žalujejo, prekratek za tiste, ki se veselijo, toda za tiste, ki ljubijo, je neskončen.
(Henry van Dyke)

Tudi najina ljubezen je neskončna, zato sva se odločila, da jo potrdiva pred Bogom in vsemi navzočimi. Ksenija Duh iz Otovcev in Gregor Ferko iz Vidoncev sva stopila na skupno življenjsko pot 9. julija 2016. Nevestina priča je bila Vitoslava Bencik, ženinova pa Mateja Pertoci. Civilni del poroke je potekal v dvorani gradu Grad, poročni obred pa v cerkvi Marije Vnebovzete pri Gradu. Slavje se je nadaljevalo v gostišču Verban v Tropovcih. Naredila sva pomemben korak v najinem življenju, postala sva mož in žena in s tem še bolj povezana ter predana drug drugemu.

Ksenija in Gregor

